

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**KADIN SIĞINMA EVİNDE
SOSYOEKONOMİK BİR İNCELEME**

Yüksek Lisans Tezi

Gülhan AYZ

Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı

**İzmir
2019**

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**KADIN SIĞINMA EVİNDE
SOSYOEKONOMİK BİR İNCELEME**

Yüksek Lisans Tezi

Gülhan AYZ

Tez Danışmanı : Dr. Öğretim Üyesi Gülgün MEŞE

**Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı
Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı**

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne sunduğum “Kadın Sığınma Evinde Sosyoekonomik Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezimin tarafımdan bilimsel ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Gülhan AYAZ

T.C.EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

ÖĞRENCİNİN

Adı Soyadı : GÜLHAN AYAZ

Numarası : 92140002125

Anabilim Dalı : KADIN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

Tez Başlığı (Türkçe) : KADIN SIĞINMA EVİNDE SOSYOEKONOMİK BİR İNCELEME

Tez Başlığı (İngilizce) : A SOCIOECONOMIC EXAMINATION AT A WOMEN'S SHELTER

Tez Savunma Tarihi : 30/05/2019

Tez Başlığı Değişikliği Varsa Yeni Başlık:

JÜRİ ÜYELERİ

Jüri Başkanı

Unvan, Adı, Soyadı

Dr. Öğr. Üyesi Gülşan Meşe

Karar

Başarılı Başarısız Düzeltme

İmza

Jüri Üyesi

Unvan, Adı, Soyadı

Prof. Dr. Nerve Yıldıırım Koyuncu

Karar

Başarılı Başarısız Düzeltme

İmza

Jüri Üyesi

Unvan, Adı, Soyadı

Doc. Dr. Nilşen Gökçen Uluk

Karar

Başarılı Başarısız Düzeltme

İmza

TEZ HAKKINDA JÜRİNİN GENEL GÖRÜŞÜ

(Jüri Başkanı Tarafından Doldurulacaktır)

Tez savunması sonucunda öğrenci tarafından hazırlanan çalışma;

Oybirliğiyle

Oy çokluğuyla

Başarılıdır

Düzeltilmelidir

Başarısızdır

- Bu tutanak üç (3) işgünü içerisinde jüri üyelerinin raporlarıyla beraber Anabilim Dalı Başkanlığı üst yazısıyla Enstitü Müdürlüğüne gönderilmelidir.
- Tezli yüksek lisans programlarında düzeltme alan öğrencinin 3 (üç) ay içerisinde yeniden savunmaya girmesi zorunludur.

ÖNSÖZ

Bu araştırma kadına yönelik şiddet alanında önemli bir yere sahip kadın sığınma evlerinin tanınması, geliştirilmesi, farklı bakış açılarının sunulmasını amaçlamaktadır. Kadın sığınma evleri ile ilgili araştırmalar gizlilik nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Kadınların yaşamları boyunca defalarca şiddete maruz kalmasına rağmen şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalar hala yetersizliğini korumaktadır. Güvenli bir ortam ihtiyacı her bireyin hakkıdır. Kadınlar ve çocukların daha güvenilir yaşamlar sürmesi hedeflenmesi gereken en önemli olgudur.

Kadın çalışmaları alanına dair akademik anlamda bana yeni bir pencere oluşturan tüm Ege Üniversitesi Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı hocalarıma, araştırmamda tez konumun belirlenmesi ve araştırmamın tüm aşamalarında bana karşı her türlü kolaylığı, anlayışı ve desteği gösteren tez danışmanım Dr.Öğretim Üyesi Gülgün MEŞE'ye teşekkürlerimi sunarım.

Tez araştırmamı yürüttüğüm uzunca yıllar boyunca bana her türlü desteği gösteren sınıf arkadaşlarım Burcu Cengiz BAŞKONAK, Baran BARIŞ ve Funda AYHAN'a teşekkür ederim.

Son olarak süreç boyunca maddi manevi desteğini eksik etmeyen eşim Ömer AYAZ'a ve aileme teşekkürü borç bilirim.

İzmir - 2019

Gülhan AYAZ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BEYAN	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar DİZİNİ	v
KISALTMALAR DİZİNİ	viii
GİRİŞ	1
1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	
1.1. Dünyada ve Türkiye’de Feminist Hareket	5
1.2. Dünyada ve Türkiye’de Kadın Sığınma Evlerinin Tarihçesi	8
2. KADIN SIĞINMA EVLERİ	
2.1. Yasal Düzenlemeler	14
2.1.1. Uluslararası Anlaşmalar	14
2.1.2. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun	15
2.1.3. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (28519)	16
2.1.3.1. Kadın Sığınma Evlerinin Yönetmelik ile Belirlenmiş Özellikleri	16
2.1.3.2. Çalışma İlkeleri	19
2.1.3.3. İşleyişte İşbirliği Yapılan Kurumlar	21
2.2. Kadın Sığınma Evinde Sunulan Hizmetler	22
2.2.1. Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler	22
2.2.2. Çocuklara Yönelik Sunulan Hizmetler	24
3. YÖNTEM	
3.1. Araştırmanın Amacı	26
3.2. Araştırmanın Problemi	26
3.3. Araştırmanın Yöntemi	26
3.4. Araştırmanın Önemi	27
3.5. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	27
3.6. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	28

3.7. Veri Toplama Araçları ve Süreci	28
3.8. Verilerin Analizi	28
3.9.Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	29
4. BULGULAR	
4.1. Sosyoekonomik Bulgular	30
4.2. Gözlem Bulguları	70
4.2.1. Kurumun Genel ve Fiziki Özellikleri	70
4.2.2. Kurumun Personel Özellikleri	71
4.2.3. Kuruma Kabul ve Çıkış ile Resmi İşlemlerin Yürütülmesi	72
4.2.4. Kurum İçi Günlük İşleyiş Hakkında	72
4.2.5. Kurumda Karşılaşılan Sorunlar	73
5. TARTIŞMA	75
SONUÇ VE ÖNERİLER	84
KAYNAKÇA	87
EKLER	94
ÖZGEÇMİŞ	97
ÖZET	98
ABSTRACT	99

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1. Kadınların Sorunları ve Olası Çözüm Yolları	23
Tablo 2. Çocukların Sorunları ve Olası Çözüm Yolları	25
Tablo 3. Kadınların yaş gruplarına göre dağılımı	30
Tablo 4. Kadınların Öğrenim Düzeyleri	31
Tablo 5. Kadınların medeni durumlarına göre dağılımları	32
Tablo 6. Kadınların evlilik türüne göre dağılımları	32
Tablo 7. Medeni durum ile öğrenim düzeyi arasındaki çapraz tablo ve Ki-Kare Testi Sonucu	33
Tablo 8. Kadınların evlilik türü ile yaşadıkları yer arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu	34
Tablo 9. Kadınların evlilik sayısına göre dağılımları	35
Tablo 10. Kadınların yaşadığı yere göre dağılımları	35
Tablo 11. Kadınların çocuk sayısına göre dağılımları	36
Tablo 12. Kadınların yanında bulunan çocuk sayısına göre dağılımları	37
Tablo 13. Kadınların çocuk sayısı ile yanlarında bulunan çocuk sayısı çapraz Çizelge	37
Tablo 14. Kadınların psikiyatrik rahatsızlık durumlarına göre dağılımları	39
Tablo 15. Kadınların engel durumlarına göre dağılımları	39
Tablo 16. Kadınların kuruma geliş nedenlerine göre dağılımları	40
Tablo 17. Kadınların yıllara göre geliş nedenleri arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu	41
Tablo 18. Kadınların medeni durumu ile geliş nedeni arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu	42
Tablo 19. Kadınların psikiyatrik hastalığı olma ile geliş nedeni arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu	43
Tablo 20. Kadınların engel durumu ile geliş nedeni arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu	44
Tablo 21. Kadınların geliş nedenine göre ortalama kalış süreleri	44

Tablo 22. Kadınların yaş grupları ile geliş nedenleri arasındaki çapraz tablo ve Ki-Kare Sonuçları	45
Tablo 23. Kadınların geliş nedeni ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge	46
Tablo 24. Kadınların çalışma durumlarına göre dağılımları	47
Tablo 25. Kadınların mesleği olma durumuna göre dağılımları	48
Tablo 26. Kadınların sosyal destek durumlarına göre dağılımları	49
Tablo 27. Kadınların sosyal destek durumuna göre ortalama kalış süreleri	49
Tablo 28. Kadınların psikiyatrik hastalığı olma ile sosyal destek alma durumu arasında çapraz çizelge	50
Tablo 29. Kadınların engel durumu ile sosyal destek alma durumu arasında çapraz çizelge	51
Tablo 30. Kadınların sosyal destek ve çalışma durumuna göre çapraz tablo sonuçları	51
Tablo 31. Kadınların maddi destek durumuna göre dağılımları	53
Tablo 32. Kadınların kurumdan çıkış nedenlerine göre dağılımları	54
Tablo 33. Çocuk sahibi olan kadınların çıkış nedeni arasında çapraz çizelge	55
Tablo 34. Kadınların maddi destek alma durumları ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge	56
Tablo 35. Kadınların çalışma durumları ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge .	57
Tablo 36. Kadınların sosyal destek alma durumları ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge	58
Tablo 37. Yıllara göre çıkış nedeni arasında çapraz çizelge	60
Tablo 38. Kadınların psikiyatrik hastalığı olma durumu ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge	61
Tablo 39. Kadınların engel durumu ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge	63
Tablo 40. Kadınların yanında çocuklarının bulunması ile çıkış nedeni arasında çapraz tablo	64
Tablo 41. Yaş ile Kalış süresi arasında İlişki	65
Tablo 42. Kalış süresi ile psikiyatrik hastalık olma durumu arasındaki çapraz tablo ve Ki-Kare Testi Sonucu	66

Tablo 43. Kalış süresi ile çalışma durumu arasındaki çapraz tablo ve Ki-kare analizi sonucu ve Ki-Kare Testi Sonucu	67
Tablo 44. Kalış süresi 180 günü geçenlerin frekansları	67
Tablo 45. Kadınların yıllara göre ortalama kalış süreleri	68

KISALTMALAR DİZİNİ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı : ASPB

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü : ŞÖNİM

Türkiye İstatistik Kurumu : TÜİK

Kadın Sığınma Evi/Kadın Konukevi : KURUM

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü : KSGM

GİRİŞ

Türkiye’de kadına yönelik şiddet alanında ilk hareketlenme 1990’lı yıllarda başlamış olup, aile içi şiddetin önlenmesine yönelik faaliyetler öncelik kazanmıştır. Bilinç yükseltme toplantıları düzenlemeye başlayan kadın örgütleri Kadın Danışma/Dayanışma Merkezi adı altında bir yapılanmaya gitmiş ve bu merkezlerde kadınlara psikolojik, hukuksal, maddi destek olmaya yönelik faaliyetler içerisinde bulunmaya başlamışlardır. Yerel Yönetimlere bağlı ilk kadın sığınma evleri bu yıllarda faaliyet göstermeye başlamış olup, gerek maddi sorunlar gerekse yönetim değişiklikleri gibi nedenlerden dolayı hizmetlerinde aksamalar yaşanmıştır.

Kadın sığınma evlerinin tarihçesine ve hizmetin işleyişine bakmadan önce bu hizmetin çıkış noktasında yer alan kadına yönelik şiddet olgusuna bakmak gerekir. Kadına yönelik şiddet aslında çağlar boyunca görülmüş olmakla birlikte, bir mücadele alanı olarak gündeme gelmesinin daha çok kadın hareketinin yükseldiği 19. yüzyıl sonrası ve özellikle 20. yüzyıl’da mümkün olabildiği görülmektedir. En geniş tanımı ile bakacak olursak şiddet Türk Dil Kurumu’nda “bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik; karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma; kaba güç” şeklinde tanımlanmıştır. Daha özeldede kadına yönelik şiddet Birleşmiş Milletlerin Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirgede ; “şiddet ister kamusal ister özel hayatta olsun bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar verme veya acı verme sonucu doğuran veya bu sonucu doğurması muhtemel olan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi anlamına gelir.” Şeklinde tanımlanmaktadır (<https://www.tbmm.gov.tr>, erişim Tarihi: 02/03/2019). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’a göre ise şiddet; “kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır.

Kadının bireysel olarak karar mekanizması olamayacağı o kadar kronik bir hal almıştır ki, şiddete uğrayan kadınlar bir kuruma başvurduklarında kurumların kendi adlarına çözüm üretmelerini beklemektedirler. Bu tür durumlarda başvuru kolluk kuvveti birimleri arabuluculuk yapma faaliyetine girmekte ve kadını eşi ile barıştırma yoluna gitmektedir. Barıştırma yoluna gitmeyenler ise bu meseleyi aile içi bir mesele olarak değerlendirmekte ve özel alan sorunu olarak algılandığından aile içinde çözülmesi gerektiğini düşünmektedir (Gül, 2013, s. 158-159).

Kadına yönelik şiddetin kadın erkek arasındaki eşitsiz güç ilişkisinden kaynaklandığı ve evlilik kurumunun kadınları baskı altına almanın bir aracı olduğu görülmüş olup, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için kadının ev alanının dışına çıkarılması gerektiği düşünülmüştür. Şiddetten uzak güvenli bir yer ihtiyacı duyan kadınlar için kurulan kadın sığınma evleri, çaresizlik duygularından kurtulabilecekleri, güçlenebilecekleri, erkeği üstün konumlandıran toplumsal yargı, tutum ve davranışların dönüştürülmesi amaçlarını taşımaktadır (Açıkel, 2009, s.112).

Kadına yönelik şiddetle mücadele edebilmek için şiddete uğrayan kadınlara ve varsa yanlarında bulunan çocuklara yardım etmek adına barınabilecekleri, ihtiyaç duydukları yardımları alabilecekleri yerler olması gerektiği öngörülmüş ve günümüzdeki sığınma evleri bu şekilde ortaya çıkmıştır. Kadın Sığınma Evi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın (Yeni ismi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı) 28519 sayılı Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'te "Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşunu ifade eder." şeklinde tanımlanmaktadır. Kadın sığınma evleri eşleri ya da birlikte oldukları kişiler tarafından şiddete maruz kalan kadınlara, şiddetten uzakta güvenli bir ortam sağlama amacıyla ortaya çıkmıştır. Kadın sığınma evleri her ne kadar şiddete uğramış veya uğrama riski bulunan kadınların başvurabilecekleri bir yer olarak tanımlansa da barınma ihtiyacı olan kadınların da varsa çocukları ile birlikte hizmet alabildikleri kurumlar olarak şekillenmektedir. Kadın

sığınma evleri maddi yoksunluk yaşayan, eşin vefatı ya da boşanma sonrası sosyal desteği olmayan, herhangi bir nedenle ailesinin yanında kalmak istemeyen ya da kurum bakımını tamamlamış ve gidecek yeri olmayan genç kadınların da hizmet aldığı kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Avrupa Birliği ülkelerindeki standartlara bakıldığında tavsiye niteliğinde çıkan kararlarda her 10.000 nüfusa bir kontenjan planlanması öngörülmüştür. Türkiye’de ise nüfusu 100.000’i geçen ilçelerde sığınma evi açma zorunluluğu getirilmiş olup, 2017 ilçe nüfusları verilerine göre bu kritere uyan 223 ilçe mevcuttur (<https://www.trakyanet.com>, erişim tarihi: 02/03/2019). Hali hazırda hizmet vermekte olan yerel yönetime bağlı 32 kadın sığınma evi bulunmaktadır. Görüldüğü üzere sayı hedeften oldukça uzak durumdadır.

Bu çalışmanın amacı kadın sığınma evlerinin tarihsel gelişimini, işleyişlerini anlatmak ve verdikleri hizmet açısından daha yaygın bir şekilde tanınmasını sağlamaktır. Ülkemizde kadın sığınma evleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın iznine tabi olarak açılabilmekte, bu nedenle çalışmada çoğunlukla Bakanlığın yönetmeliğine ve verilerine atıfta bulunmaktadır. 1990’lı yılların başında kadın sığınma evleri ilk açılmaya başladığında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı olarak açılmaya başlamıştır, sonrasında kadın sığınma evleri 2011 yılında kurulan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı olarak hizmet vermeye devam etmiştir. 2018 yılı itibari ile ise kadın sığınma evleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı olarak hizmetlerini sürdürmektedir. Çalışmada tarihsel süreç aktarılırken dönemlere göre kadın sığınma evlerinin bağlı olduğu kurumlarda anılan değişiklikler bu nedenledir.

Çalışmada sıklıkla “sığınma evi”, “sığınak” ve “konukevi” ifadeleri birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bunun nedeni Bakanlığa ait Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik’te geçen ve yukarıda da belirtilen tanımlamadan anlaşılacağı gibi farklı kurumların farklı isimlendirmeler kullanmalarından kaynaklanmaktadır. Dolayısı ile özellikle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na ait kaynaklardan yapılan alıntılarda “konukevi” ifadesi, yerel yönetimlerle ilgili bilgilerde “sığınma evi”, sivil toplum kuruluşlarına ait bilgilerde “sığınak” ifadeleri yer alacaktır. Temelde hizmet şekli açısından bir farklılık olmadığı

varsayılmakla birlikte, ifadedeki farklılığın bakış açısındaki farklılıklardan kaynaklanabileceği ihtimalinin okuyucuyla paylaşılabilmesi için tek ifade kullanılmamıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde kadın sığınma evlerinin tarihçesi kadın hareketi ile birlikte ele alınacaktır. Türkiye’de ve dünyada kadın sığınma evlerinin açılış süreçleri ve sayılarının artışıyla yaygınlaşması aktarılacaktır. İkinci bölümde ise kadın sığınma evlerinin işleyişi ile ilgili kanun ve yönetmeliklere ve uluslararası anlaşmalara yer verilecektir. Son bölümde ise gizlilik nedeniyle ismine yer verilmemek kaydıyla İzmir ilinde bir yerel yönetime ait bir kadın sığınma evinde 2012-2018 yılları arasında değişik sürelerde hizmet almış olan 637 kadının arşiv dosyalarından elde edilen veriler doküman inceleme yöntemi ile analiz edilecek olup, kurum içinde günlük yaşam pratiklerine yönelik yapılan gözlem çalışmasından elde edilen bulgular değerlendirilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Dünyada ve Türkiye’de Feminist Hareket

Kadınlar haklarını elde etme yolunda faaliyetlerde bulunurken her zaman dayanışma yolunu seçmişler ve birlikte hareket etmenin hem gücü hem de iyi hissetme halini getirdiğini görmüşlerdir. Kadına yönelik şiddet alanında saklanma, saklama, utanma gibi davranışların yaygın olduğu görülmekle birlikte, zaman içinde bu davranışların kadınların daha fazla şiddet görmesine neden olduğu görülmüş ve dayanışma yolunun, bu yaşantıları görünür kılmamanın şiddeti engelleyebileceği görülmüştür. Tarihsel süreç incelendiğinde kadınların ayrımcılığa, baskıya, ezilmişliğe karşı mücadelelerini örgütlü bir yönetime çevirebilmelerinin uzun soluklu bir süreç aldığı görülmektedir. Feminist hareket, aydınlanmacı liberal feminizm, 19. Yüzyılın kültürel feminizmi, feminizm ve Marksizm, feminizm ve Freudculuk, feminizm ve varoluşçuluk, radikal feminizm, 20. Yüzyılın kültürel feminizmi ve 21. Yüzyıl feminizmi (Donovan, 2014) olarak karşımıza çıkmakla birlikte yaşanan olayların, verilen mücadelenin içeriğine göre birinci dalga, ikinci dalga, üçüncü dalga olarak da ayrımlaşabilmektedir.

Birinci dalga feministler mücadelelerini kadınlar için oy, eğitim ve mülkiyet hakkı talepleri üzerine sürdürmüştür. Donovan (2014)’a göre aydınlanma ya da akılçılık çağı olarak adlandırılacak dönemde geliştirilen kuramlar 18. Yüzyılda hayata geçirilmeye çalışılmıştır. İnsanların hükümetlerin müdahale edemeyecekleri vazgeçilmez ya da doğal hakları olduğu fikri, hem Amerikan Bağımsızlık Bildirisi’nin (1776) hem de Fransa’nın İnsanlık Hakları Bildirisi’nin (1789) en önemli noktaları olmuştur. Feministler erkeklerin sahip olduğu haklara kendilerinin de sahip olabilecekleri konusunda umutluydular. Bu gelenekten gelen feminist kuramcılar, kadınların erkekler ile aynı temel haklara sahip birer “insan” olduklarını ileri sürerler (s.22). Birinci dalga kadın hareketi daha çok medeni hakların elde edilmesi, 1870’lerden

itibaren ise kısıtlı siyasi haklar ve oy hakkı üzerinden yürütülmüştür (Ramazanoğlu, 1998, s. 29).

Aydınlanmacı Liberal Feministler akla inanç, kadının ve erkeğin ruhları ile akılcı yeteneklerinin aynı olduğu inancı, toplumsal dönüşümün en etkili yolunun eğitim olduğu inancı, bireyin bağımsız hareket eden bir varlık olduğu görüşü gibi temel düşünceleri paylaşmışlardır ve siyasi haklarla ilgili taleplerle sınırlandırılmamaları gerektiğini düşünmüşlerdir (Donovan, 2014, s. 33-34). 19. yüzyıl feminist teorisindeki düşünceler “kültürel feminizm” adı altında gruplanabilir. Bu görüşler politik değişimlere odaklanmaktansa daha geniş bir kültürel dönüşümü aramışlar ve güçlü kadınların toplumu ile barışseverlik, işbirliği, farklılıkların şiddet olmadan bir arada yaşayabilmesi ve uyum gibi konulara eğilim göstermişlerdir (Donovan, 2014, s.73-74).

Cinselliğin ve doğum kontrol haklarının mücadelesinin verildiği ikinci dalga feminizmin başlamasında ve mücadelenin sürdürülmesinde çağdaş feminist teorisinin en önemli çalışmalarından biri olan ve düşüncelerini varoluşçuluktan türeten Simone de Beauvoir’ın *İkinci Cins* çalışması etkili olmuştur. Ataerkil bir kültürde erkek olumlu olarak algılanırken, kadın normal dışı/öteki olarak kurgulanır (Donovan, 2014, s. 231-232). Simone de Beauvoir bu durumu *İkinci Cins*’te “Erkek kadına göre değil, kadın erkeğe göre tanımlanır ve ayırt edilir, esas olan erkeğe karşı kadın esas değil, rastlantısaldır. O (erkek), Özne ve Mutlak konumundadır – kadınsa Ötekidir” şeklinde ifade eder (De Beauvoir, 1993). İkinci dalga feminizmde kadına yönelik şiddetle mücadele ve toplumsal cinsiyet alanındaki eşitsizlikler bir mücadele alanı olarak karşımıza çıkmakta olup; yine bu dönemde sık sık değinilen konulardan biri kadınların kendi bedenleri üzerindeki hakları ve kadının dış görünümüne atfedilen güzellik ve değer konularının bir baskı unsuru oluşturması olmuştur (Walters, 2009, s. 253).

Birinci ve ikinci dalga feministlerin aynılık ve kadın olmak üzerinden giden düşüncelerinin aksine üçüncü dalga feministler farklılıklar, farklı kadın kimliklerinin dile getirilerek var olunabileceğini savunmuştur. 21. Yüzyıla girerken feminist teori farklılıklara daha fazla dikkat çekmeye, özellikle de ırk, sınıf, etnik köken ve cinsellik farklılıklarına vurgu yapar hale gelmiştir (Donovan, 2014, s. 349).

Edinilen kazanımların sonucunda kadın sığınma evlerinin tarihçesine baktığımızda bu kurumların kadın hareketi ile ortaya çıktığı görülmektedir. 1960’ların

sonundan başlayarak 1970'ler ve 1980'lere kadar süren ikinci dalga feministlerin sadece kuram üretmedikleri, örgütlendikleri ve bununla birlikte tecavüz kriz merkezleri, sığınaklar, kadın çalışmaları programları gibi feminist kurumlar oluşturdukları ve sürdürdükleri bilinmektedir (Donovan, 2014, s.15). Kişisel olanın politikliği tezi kadına yönelik şiddet olgusunun toplumsal alana çıkarılmasını sağlamış, taciz, tecavüz, şiddet olayları politik olaylara ve toplumsal olaylara dönüştürülmüştür (Ramazanoğlu, 1998, s.31). Bununla birlikte şiddete uğrayan kadınlara yönelik olarak feministler dünyanın her yerinde “dövülmüş kadınlar için sığınaklar” kurarak sığınma evlerinin açılması ve telefonla yardım istemelerini sağlayan ağların kurulmasında öncü olmuşlardır (Michel, 1993, s. 92-93).

Ataerkil düzenin temel kurumu olarak kabul edilen aile birey ile toplumsal çatı arasında bir aracı olarak kabul edilmiş ve politik faktörlerin yetersiz kaldığı durumlarda bir denetim mekanizması olarak işlemiştir. Geleneksel ataerkil düzenlerde babaya karısı ve çocukları üzerinde her türlü kaba kuvveti uygulama, öldürme hatta bir başkasına satma dahil her türlü davranışa izin veren bir mülkiyet hakkı tanınmıştır (Millet, 2018, s. 60-61). Bunun sonucu olarak şiddet gören kadın ve çocuklara yönelik önleyici mekanizmaların devreye girmesi ihtiyacı uzun yıllardır mevcuttur.

Türkiye’de ise 1980’lerden sonra kadınlar açısından yeni bir dönem başlamıştır. İkinci dalga kadın hareketi olarak tarif edilen 1980’li yıllar sonrası, Türkiye’de kadınların toplumsal cinsiyete duyarlılığın arttığı, feminizmin karşımıza çıktığı ve farklılıklara dikkat çekildiği bir dönem olmuştur. Bu dönemi en iyi ifade eden “bilinç yükseltme”, “güçlenme”, ve “duyarlılık yaratma” söylemleridir. 1990’larda feminist harekete bakıldığında 1980’lerdeki feminist hareketten kaynaklanan feminist terminolojinin birçok kadın örgütü tarafından kullanılıyor olması, medyanın, devlet kurumlarının ve hatta günlük konuşma dilinin içine girmesi önemli kazanımlardır (Timisi ve Gevrek, 2016, s. 14-37). 17 Mayıs 1987 “Dayağa Hayır” yürüyüşü şiddetin önlenmesine yönelik yürütülen faaliyetler arasında önemli bir yere sahiptir. Aile içinde görülen şiddete karşı ilk toplu ses hareketi olan, kadın hareketi içinde gönüllü bir grup kadının düzenlediği “Dayağa Karşı Dayanışma Kampanyası”, kadınların özel hayatlarında yaşadıkları sorunların toplumsal olarak görünürlüğünün sağlanmasına yol açmıştır (Yıldırım, 1998, s. 37).

1990 yılında hem kadın hareketinin gelişiminin, hem de kadının statüsünün yükseltilmesi amacıyla Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün kurulması, bu sorunların varlığının teyit edilmesini ve tanınmasını sağlamıştır. Bununla birlikte kadın örgütleri ile kamu kurumları arasındaki bu işbirliği Türkiye'de kadın sorunlarının çözümüne yönelik farklı yaklaşımları gündeme getirmiştir. Bu durum neticesinde sivil toplum kuruluşlarının kamu kurumlarına tabi oluşu ile ilgili endişeleri beraberinde getiren bir süreç yaşanmıştır (Kardam ve Ecevit, 2016, s. 91). Kadın hareketi kendi içinde bağımsız olmaya çalışırken kamu kurumları da kendi bünyesindeki faaliyetlerine başlamıştır. Barolar kadın komisyonları oluşturmuş, kadına yönelik şiddeti önlemeye amaçlayan kanunlar çıkartılmaya başlamış ve kamuda bu konuya yönelik çalışmalar hız kazanmıştır (Altınay ve Arat, 2008). Çankırı ilinde sekiz avukatın şiddet nedeniyle boşanmak isteyen ve başvurusu mahkeme tarafından reddedilen bir kadının mahkeme kararına karşı başlattığı protesto İstanbul ilinde bir kampanyaya dönüşmüş ve bu kampanyanın önemli kazanımları olmuştur. Kadın danışma merkezleri ve sığınaklar keşfedilmiş, Mor Çatı'nın açtığı kadın hareketinin ilk bağımsız kadın danışma merkezi ile süreç başlamıştır (Işık, 2016, s. 46).

1.2.Dünyada ve Türkiye'de Kadın Sığınma Evlerinin Tarihçesi

Kadın Sığınma evleri dünyada 1970'li yıllarda sivil toplum kuruluşlarınca veya şiddet mağduru kadınlar tarafından faaliyete geçirilmiş ve gönüllülük üzerinden çalışmalar yapılmıştır. Bu kurumlar maddi olarak ya devletler tarafından desteklenmiş ya da bağışlar yoluyla ve dayanışma üzerinden faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (Nazroo, 1995; Weldon, 2006, akt. Gül, 2013, s.49).

Dünyada şiddete uğrayan kadınlar için ilk sığınma evi, Chriswick Kadın Dayanışma Merkezi tarafından 1972'de İngiltere'de açılmıştır. Sığınma evi bir bilinç yükseltme grubu tarafından toplantı yeri olarak kurulmuştur. Kadına yönelik şiddete karşı çalışmalarda feminist örgütler bilgi ve deneyimlerini paylaşmış ve bu sürecin gelişmesini sağlamışlardır. Bu şekilde İngiltere genelinde başka sığınma evlerinin açılmasından sonra Avrupa, ABD, Kanada ve Avustralya'da da sığınma evleri açılmaya

başlamıştır (Dobash ve Dobash, 1992). Kadın hareketinin gelişimi ile birlikte Almanya’da ilk sığınak 1974 yılında Berlin’de, Fransa’da 1976 yılına Paris’te, Norveç’te 1977 yılında Oslo’da, İsviçre’de 1977 yılında Zürih’te açılmıştır. Bu gelişmelerle birlikte birçok ülkede kadın sığınma evleri ve kadın danışma/dayanışma merkezleri ile birlikte acil telefon hatları hizmet vermeye başlamıştır (Karataş, Şener ve Otaran, 2008, s.51). Sığınaklarla birlikte pek çok ülkede kadın danışma/dayanışma merkezleri faaliyetlerine başlamış ve kadınların acil durumlarda kullanabileceği telefon hatları kullanılmaya başlanmıştır (Yıldırım, 1998). Avusturya’da ilk kadın sığınma evi ise 1978 yılında açılmıştır. Hollanda bu ülkeler içinde kadın sığınma evi sayısı olarak hedeflenen rakamı tamamlayabilen nadir ülkelerden biridir (Gül, 2013, s.51).

Dünyada kadına yönelik şiddet alanında farklı ihtiyaçlara yönelik hizmet veren farklı sığınma evleri de açılmaktadır. Bazı sığınma evleri lezbiyen, travesti, seks işçisi kadınlara yönelik çalışmalar yapmakta olup, bazıları bağımlılık ile ilgili tedaviyi kabul etmeleri şartıyla kadınlara hizmet vermektedir. İsveç’te sadece namus cinayetlerine yönelik çalışan ve koşulları fiziksel engelli bireylere uygun olan sığınma evleri mevcuttur (Gül, 2013, 49). Dünyada birçok ülkede sığınma evlerinin finansmanı merkezi bütçeden ya da yerel yönetimlerden karşılanmakta olup, çoğunlukla sivil toplum örgütleri tarafından yürütülmektedir (Tosun ve Öztürk, 2010, s.13). Bu şekilde bir işleyişin sığınma evlerinde kadın bakış açısına sahip, resmiyetten uzak bir çalışma yürütülmesini kolaylaştıracağı düşünülebilir.

WAVE (Women Against Violence Europe) - Kadınlar Şiddete Karşı Avrupa Ağı’nın 2014 yılında yaptığı araştırmada Avrupa’da bulunan ülkelerin toplam 1842, Avrupa dışında bulunan ülkelerin ise toplam 354 kadın sığınma evi olduğunu saptanmıştır. Bu sayılar ile hedeflenenin Avrupa’da %32’si, Avrupa dışında bulunan ülkelere ise %18’i karşılanmaktadır (<https://wave-network.org>, erişim tarihi: 02/03/2019). Bu rakamlardan da anlaşılacağı üzere kadına yönelik şiddet alanında önemli bir yere sahip olan kadın sığınma evi açma ve faaliyetini sürdürme konusunda tüm dünya oldukça geride kalmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede sivil toplum kuruluşlarında kadınların talepleri, ihtiyaçları doğrultusunda kadın danışma/dayanışma merkezleri ve kadın

sığınma evleri açılmaya başlamıştır. İlk açılan örnekler sivil toplum kuruluşlarına ait olmakla birlikte, bu işte yerel yönetimler de rol almıştır.

1990 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK), Bakırköy ve Şişli Belediyeleri tarafından; 1993 yılında Kadın Dayanışma Vakfı tarafından, 1995 yılında ise Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı tarafından sığınma evleri açılmaya başlamıştır (Tosun ve Öztürk, 2010, s.8). Kadın Dayanışma Vakfına ait kadın sığınma evi 2005 yılında insan ticaretine maruz kalan kadınlara yönelik olarak faaliyetini sürdürmeye başlamıştır (<http://www.siginaksizbirdunya.org>, erişim tarihi: 02/03/2019). SHÇEK 1990 yılında “Kadın Misafirhaneleri” adı altında ilk kadın sığınma evlerini açmaya başlamış fakat daha sonra ismini “Kadın Konukevi” olarak değiştirmiştir. SHÇEK’e bağlı ilk misafirhane Ağustos 1990’da İzmir ilinde açılmış olup sonrasında 1991 yılında Ankara ve Bursa’da, 1992’de Antalya’da, 1993’de, Eskişehir’de, 1995’de İstanbul’da, 1996’da Tekirdağ’da ve 1997’de Samsun ilinde açılmaya devam edilmiştir (Yıldırım, 1998). Bu çalışmalarla birlikte 2008 yılında Avrupa Birliği’nin mali desteği ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu’nun da desteği ile “Kadın Sığınmaevleri Projesi” hayata geçirilmiştir. Proje kapsamında Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Samsun illerinde sığınma evleri inşa edilmiş ve hizmet vermeye başlamıştır (Tosun ve Öztürk, 2010).

Kadın sığınma evleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın 5 Ocak 2013 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 28519 sayılı Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik’e tabi olarak açılmakta ve kendisine, yerel yönetimlere veya sivil toplum kuruluşlarına bağlı olabilmektedir. Yerel yönetimlere bağlı kadın sığınma evlerinin finansmanları tamamen yerel yönetimin ilgili bütçesinden karşılamakta olup, açılma, işleyiş ve denetim hususlarında 28519 sayılı yönetmeliğe tabidir. Yerel yönetimlerin kadın sığınma evi açma konusundaki bağlayıcılıkları 5393 sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesinde bulunan “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.” ibaresi ile bulunmakta iken, 12.11.2012 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 6360 sayılı kanunun 17. Maddesine istinaden “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için

konukevleri açabilirler.” olarak değiştirilmiştir. Her ne kadar bu madde ile yerel yönetimlere sığınma evi açma zorunluluğu getirilmiş olsa da herhangi bir yaptırım maddesinin bulunmaması nedeni ile hali hazırda 100.00 nüfusu geçen birçok yerel yönetimin kadın sığınma evi bulunmamaktadır.

Bakanlığın kendisine bağlı sığınma evleri “Kadın Konukevi” adı altında açılmakta olup; yine aynı yönetmelik çerçevesinde hizmet vermektedirler. Kadın konukevleri dışında bakanlığa bağlı ilk kabul birimleri bulunmaktadır. Bu birimler başvuruda bulunan ve barınma ihtiyacı bulunan şiddet mağduru kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği, geçici kabullerinin yapılarak iki haftaya kadar kalabilecekleri yerlerdir (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü [KSGM], 2014, s.11). Ayrıca yine bakanlığa bağlı tüm başvuruların ve işlemlerin yürütüldüğü kurumlar olan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) Müdürlükleri 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında hizmet vermektedir. 2018 yılı itibari ile ŞÖNİM’ler 79 ilde hizmet vermektedir. Bu kurumlar kadın sığınma evi başvuru işlemleri bölümünde ayrıntılı aktarılacaktır.

Sivil toplum kuruluşlarına bağlı olan kadın sığınma evlerinden biri Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’na aittir. Mor Çatı bugüne kadar 3 ayrı sığınak çalışması yürütmüştür. Birincisi 1995-1998 yılları arasında, ikincisi 2005 yılı itibari ile Beyoğlu Kaymakamlığı’nın Dünya Bankası’ndan aldığı kredi ile finansmanını sağladığı çalışmadır ve 3 yıl devam etmiştir. 2008 yılında yeterli kaynak bulunamaması ile bu faaliyet sonlandırılmak zorunda kalmıştır. Üçüncü çalışma ise 2009 yılı itibari ile Şişli Belediyesi, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu gibi kuruluşlardan aldığı destekle yürüttüğü faaliyettir, günümüzde de devam etmektedir (<https://www.morcati.org.tr/tr/>, erişim tarihi: 02/03/2019).

Bir diğer sivil toplum kuruluşuna ait kadın sığınma evi Van Kadın Derneği (VAKAD)’ne aittir. VAKAD’ın 2006 yılında açtığı kadın sığınma evi şiddet mağdurlarının yanı sıra sığınmacı kadınları da hizmet alanına dahil etmiş olup, ekonomik nedenlerden dolayı 2010 yılında faaliyetine ara verdiği bilinmektedir (Gül, 2013, s.89).

Bilinen bir başka sivil toplum kuruluşuna ait kadın sığınma evi ŞEFKAT-DER (Evsizlere, Güçsüzlere, Açlara, Cinsel Kurbanlara, Şiddet Mağdurlarına Şefkat Kapısı, Yoksullukla Mücadele ve Ötekilere de İnsan Hakları Derneği)'ne aittir. Derneğin merkezi İstanbul ilinde olup Konya ilinde de faaliyetlerini sürdürmektedir. Sivil toplum kuruluşuna ait tek erkek sığınma evi de bu derneğe aittir (<http://www.sefkatder.org/>, erişim tarihi: 02/03/2019).

Hakkında barınma tedbir kararı verilen erkek şiddet mağdurlarına yönelik sığınma evleri 2014 yılı itibari ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak İzmir ilinde 18 kapasite, İstanbul ilinde 12 kapasite ile hizmete açılmıştır (KSGM, 2014, s.11). Süreç içinde başvurunun yetersiz kalması nedeniyle İzmir İlinde bulunan erkek sığınma evi kadınlar için barınma merkezi olarak faaliyetini sürdürmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın verilerine göre yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere toplam 143 sığınma evi 3444 kapasite ile hizmet vermektedir (<https://alo144.aile.gov.tr/>, erişim tarihi: 03/03/2019). İzmir özelinde ise Bakanlığa ait 3 sığınma evi, 1 ilk kabul birimi, yerel yönetimlere ait 3 sığınma evi bulunmaktadır.

Kadınlar için taleplerinin karşılanması başlangıçtan bu yana zorlu mücadeleler sonucu elde edilen kazanımlar olmuştur. Bununla birlikte hala çözüm üretilmeyen sorunların varlığı dikkate alındığında kadınların dayanışma ve iletişim halinde olmaları hareket olarak güçlenmelerinde önem kazanmaktadır. Bu amaçla ilk "Kadın Sığınakları Kurultayı" 1998 yılında Mor Çatı Vakfı'nın çağrısı üzerine İstanbul ilinde her yıl tekrarlanması kararıyla yapılmıştır. 1998'den bu yana her yıl düzenli olarak yapılan kurultaylara, kadına yönelik şiddete karşı sığınak ve dayanışma merkezi faaliyetleri yürüten bağımsız kadın grupları, yerel yönetimler, KSGM temsilcileri, üniversitelerin ilgili bölüm temsilcileri katılmaktadır. Kurultay, aile içinde kadına yönelik şiddete karşı mücadelenin güçlendirilmesini, sığınak ve danışma/dayanışma merkezlerinin kadın ve çocukların şiddetten uzak bir yaşama geçişlerini sağlayacak bir işleve kavuşmalarını, feminist yöntemlerle yürütülmesini, kadın örgütlenmeleri arasında dayanışma ve paylaşımların geliştirilmesini hedeflemektedir (<http://www.siginaksizbirdunya.org/>, erişim tarihi: 02/02/2019).

2012 yılında İzmir ilinde 15. Kez Cinsiyetçi Sosyal Politikalar başlığı altında toplanan kurultayın sonuç bildirgesi kitapçığında yer alan taleplerde kadınların destek mekanizmalarına ve haklarının bilgisine erişimlerinin kolaylaştırılması gereği yasal düzenlemelerin uygulayıcılarının meslek içi eğitimlerinin yetersizliği vurgulanmıştır. Yasaların uygulanmasının izlenebilmesi için yerel yönetimler destekli kurumsal yapılara ihtiyaç bulunduğu belirtilmiştir. Sığınak kurallarının burada kalan kadınların güçlenmesinin önünde engel oluşturmayacak ve aynı zamanda sığınakta çalışan kadınların çalışmasını zorlaştırmayacak biçimde düzenlenmesi gerektiği, sığınaklardaki çocukların birey olarak kabul edilmesi ve sığınakların onların ihtiyaçlarını karşılayacak donanımına sahip bulunması gerekliliği vurgulanmıştır. Yine sığınak ve danışma merkezlerinin faaliyetlerinin bütçe sorunu nedeniyle sınırlandığı, gerekli kaynağın sağlanması gerektiği, eğitilmiş personel açığının giderilmesinin önemi belirtilmiştir (*Cinsiyetçi Sosyal Politikalar*, 2013, s.75).

2014 yılında Diyarbakır ilinde 17. Kez toplanan Kadın Sığınakları ve Danışma/Dayanışma Merkezleri kurultayının sonuç bildirgesinde ise şiddete maruz kalan, şiddetten uzaklaşmaya çalışan kadınların sığınak dışındaki psikolojik, sosyal ve hukuki destekleri de alabilecekleri, deneyimlerini paylaşarak karşılıklı güçlenebilecekleri, ulaşılabilir, kadın danışma ve dayanışma merkezlerinin olması talebi, kadınların şiddete karşı mücadele ederken destek aldıkları kurumlarda karşılaştıkları personelin, kadın bakış açısında olmayan, yargılayıcı bir yaklaşım sergilemesinin kadınları güçsüzleştirdiği, ŞÖNİM'ler ve sığınaklar başta olmak üzere tüm kamu kurumlarında kadına yönelik şiddet alanında çalışanların, kadının beyanını esas alan, yargılayıcı olmayan ve bu alanda yeterli donanımı olan kadın çalışanların olmaları gerektiği vurgulanmıştır (www.siginaksizbirdunya.org/, erişim tarihi: 25/03/2019).

İKİNCİ BÖLÜM

KADIN SIĞINMA EVLERİ

2.1.Yasal Düzenlemeler

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadın sığınma evlerinin açılış ve işleyişlerini, kurumlardan hizmet alan kadınların haklarını düzenleyen uluslararası anlaşmalar, kanunlar ve yönetmelikler bu başlık altında düzenlenmiş ve aktarılmıştır.

2.1.1. Uluslararası Anlaşmalar

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 18 Aralık 1979 tarihli ve 34/180 sayılı kararıyla kabul edilen “Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin (CEDAW) Tavsiye Kararı” 3 Eylül 1981’de yürürlüğe girmiş ve Türkiye tarafından 1985 tarihinde imzalanmıştır (*Pratik Bilgiler El Kitabı*, 2017).

Avrupa Konseyinin hazırladığı İstanbul Sözleşmesi olarak anılan “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi” 2011 yılında İstanbul’da imzalanmıştır. Sözleşme, kadınları her türlü şiddetten koruma, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele etmek, şiddeti önlemek, kadına yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınları güçlendirerek gerçek kadın erkek eşitliğini teşvik etmek gibi amaçlarla uluslararası işbirliğini geliştirmeyi hedeflemektedir (KSGM; <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/>, erişim tarihi: 10/03/2019). Sözleşme kadına yönelik şiddet konusunda Türkiye ve diğer taraf devletler açısından bağlayıcı ve bir denetim mekanizması olan ilk uluslararası sözleşme olması nedeniyle bu alanda oldukça önemli bir yere sahiptir.

Uluslararası düzenlemeler ile ilgili olarak “Türkiye, Avrupa Sosyal Şartı”, “Çocuk Hakları Sözleşmesi”, “ILO”, “OECD”, “AGİK” gibi kuruluşların sözleşme, karar ve tavsiyeleri, 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Planı ve Pekin Deklarasyonu, Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Belgesi ve Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde

ulusal mevzuata aktarması gereken kadın-erkek eşitliği ile ilgili AB direktifleri konusunda politikalar geliştirmeyi taahhüt etmiştir (Çağlayan, 2018).

2.1.2. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 20/03/2012 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğü girmiştir. 6284 sayılı kanunun 3. Maddesinin 1. Fıkrasının (a) bendinde Mülki Amir tarafından korunan kişilerle ilgili olarak “kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması” tedbirine karar verilebilmektedir. Ayrıca 10. Maddesinin 6. Fıkrasında “hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir” hükümleri yer almaktadır (Resmi Gazete, 2012).

Bunun dışında bu kanun ile ŞÖNİM’lerin de yapısı tanımlanmaktadır. Bu merkezler “şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esaslı ile yürüten merkezler” olarak tanımlanmaktadır. Bu merkezler 2012 yılında 14 ilde açılmış olup, işleyişleri 6284 sayılı kanun ile belirlenmiştir. Bu kanuna göre korunan kişilerle ilgili olarak ŞÖNİM tarafından verilecek destek hizmetlerinin bazıları kişiye hakları, destek alabilecekleri kurumlar, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek, tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek, psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde yardım ve danışmanlık yapmaktır.

Bu kanun ile şiddet uygulayanla ilgili olarak ŞÖNİM’ler tarafından verilecek destek hizmetlerinden bazıları ise hakimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak; teşvik edici, aydınlatıcı ve yol gösterici mahiyette olmak üzere kişinin öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış

değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına, alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması halinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına yönelik kararlar verebilmektedir. Şiddet mağduru ile şiddet uygulayana yönelik hizmetler, zorunlu haller dışında farklı birimlerde sunulmaktadır.

2.1.3. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (28519)

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik 5 Ocak 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanmış ve yürürlüğü girmiştir. Yönetmeliğin 1. Maddesinde amaç “Aile ve Sosyal Politikalar, belediyelere, il özel idarelerine ve sivil toplum kuruluşlarına ait kadın konukevlerinin açılışı, işleyişi, hizmetin çeşit ve niteliği, denetimi, kurumlar arası işbirliği ile çalışanların görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir” şeklinde tanımlanmıştır.

2.1.3.1. Kadın Sığınma Evlerinin Yönetmelik ile Belirlenmiş Özellikleri

28519 sayılı yönetmelikte belirlenen maddelerin çatısında her kurum kendi iç yönergesini oluşturmakta serbesttir. İşleyiş farklılıklarının oluşma nedeni bu olmakla birlikte, yönetim değişiklikleri ve finansman imkanları da sığınma evlerinin koşullarının değişmesine sebep olmaktadır.

28519 sayılı yönetmeliğe göre, sığınma evinin binasının resmi kurumlara ulaşımının kolay olması, dış güvenliğin sağlanmasının kolay olması, kolluk birimlerine yakın yerlerde ve bulunduğu bölgede dikkat çekmeyecek özellikte bir yapı olmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Kapasitesi 20 ile 40 kişi arasında olabilmekte ve tüm birimleri bu kapasiteye uygun planlanmalıdır. Sığınma evinde kadınların kullanabileceği salon, yemek odası, etkinlik odası, çocuklar için kreş, eğitim odaları, çalışma odaları gibi bölümler bulunabilmektedir. İdeal bir kurumda bu birimlerin

hepsinin yeterli büyüklükte olması gerekirken kurum açılışlarında maddi imkanlar, yönetim anlayış farklılıkları gibi etkenler devreye girdiğinde uygun bir bina bulmak her zaman mümkün olamamaktadır.

Yine yönetmelik ile belirlenen bir başka husus personel istihdamı ile ilgilidir. Sığınma evinde hizmet sunumuna yetecek sayı ve nitelikte, tercihen kadın çalışanlar arasından psikoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik ve sosyal hizmet alanlarından mezun sosyal çalışma görevlileri ile hemşire, çocuk eğiticisi, memur, aşçı ve bakım elemanı gibi görevliler çalışabilmektedir. Sığınma evinin müdürü psikoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik ve sosyal hizmet görevlilerinin arasından atanmaktadır. Sığınma evleri 7 gün 24 saat hizmet vermesi sebebi ile vardiyalı çalışma sistemine sahiptir. Çalışanların mesleki becerilerini, farkındalıklarını geliştirecek çalışmalar teşvik edilmektedir.

Sığınma evleri kadınlara şiddetten korunmak amacıyla hizmet vermesi nedeniyle güvenlik önlemlerinin özenle alınmasını gerektiren bir birimdir. Bu nedenle günlük hayatın düzenlenmesinde, kurumun işleyişinde güvenlik önlemlerinin alınması son derece önem arz etmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na ve yerel yönetimlere bağlı kadın sığınma evlerinde güvenlik tedbirlerinin alınabilmesi için kadınların cep telefonları, fotoğraf makinesi, bilgisayar gibi elektronik cihazlar kurumda buldukları sürede emanete alınmaktadır. Adres gizliliğinin sağlanabilmesi için kadınlar kurum içinde telefon görüşmelerini görevlinin yanında yapmakta ve adresi bir başkasına söylememeleri sağlanmaktadır (Gül, 2013, s.99).

Yine 28519 sayılı yönetmelikle belirlenen hususlardan birisi, güvenliğin sağlanması için dış alanda geniş açılı kayıt yapan, iç mekanlarda giriş, koridorlar, mutfak gibi alanlarda kayıt yapan kameraların bulunmasıdır. Kurumda numarası görünmeyen telefon hatları kullanılmakta olup, hiçbir dokümanda sığınma evinin dış cephesini, çalışanları, kadınları gösteren fotoğraflara yer verilmemektedir. Her türlü yazışma gizlilik içinde ve isimler kullanılmadan yapılmaktadır. Sığınma evine giriş çıkış saatleri, güvenliği sağlamak amacıyla ve kadının ihtiyaçları dikkate alınarak belirlenmekte ve kadınların çalışma saatlerine uygun olarak düzenlenebilmektedir. Adres gizliliğinin zamanla ifşa olabileceği düşünüldüğünden, bazı ülkelerde kiralama ve düşük kapasite yoluna gidilerek belirli zaman aralıklarında yer değişiklikleri tercih edilmektedir (Tosun vd., 2010, s.57).

Yönetmelikle belirlenmiş olan sığınma evine başvuru Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, ŞÖNİM'lere, kolluk kuvvetlerine, belediyelere, baroya ve benzer görev yapan kuruluşlara yapılabilmektedir. Kadın sığınma evine doğrudan kabul yapılması söz konusu değildir. Başvurularda kadınların yazılı talepleri alınıp değerlendirilmekte ve barınma ihtiyacı olan kişiler uygun kurumlara yerleştirilmektedir. ŞÖNİM'de görevli uzmanlar tarafından sığınma evine kabulü yapılan kadın ve beraberindeki çocuklardan barınma ihtiyacı uygun görülenler bakanlığın kendisine ait ya da yerel yönetimlere ait olan sığınma evlerine yönlendirilmektedir. Sığınma evinde kalma süresi kabul tarihinden itibaren altı aydır. Sürenin sonunda yapılacak değerlendirme ile gerekli hallerde bu süre uzatılabilmektedir.

Yine yönetmelikle belirlenen başka bir husus kurumlara kabul ve çıkarılma koşullarıdır. Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları hiçbir ayırım yapılmadan sığınma evine kabul edilmektedir. 18 yaşından küçük kız çocukları anneleri ile birlikte sığınma evi hizmetinden yararlanabilmekte olup; 12 yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınlar ile engelli çocuğu bulunan kadınların can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve gerekli olduğuna dair sosyal inceleme raporuna istinaden ŞÖNİM tarafından uygun görülmesi halinde, kirası karşılanmak üzere bağımsız bir ev kiralanarak barındırılmaları yoluna gidilmektedir. Psikiyatrik desteğe ihtiyacı olduğu gözlenen kadınlar hakkında psikiyatri uzmanından alınacak "topluların yaşandığı yerde kalabileceğine dair rapor"la birlikte sığınma evi kabulü yapılmaktadır. Bulaşıcı veya sürekli tıbbi tedaviyi gerektiren ağır hastalığı olduğu tespit edilen kadınların tedaviyi kabul etmeleri durumunda tedavileri sağlanmakta ve sığınma evine kabulleri yapılmaktadır.

Sığınma evine kabul 18-60 yaş aralığındadır. 60 yaşından büyük şiddet görmüş kadınlar ile akıl ve ruh sağlığının bozuk olduğu gözlenen veya zihinsel engelli kadınlar uygun sosyal hizmet kuruluşuna yerleştirilmektedir. Alkol ve madde bağımlıları, tedaviye başlamaları koşulu ile sığınma evine kabul edilmektedir.

Toplu yaşanan bir yer olan sığınma evinde kalış sürecinde uyulması gereken kurallar yönetmelikte şu şekilde belirlenmiştir:

- Konukevinin adresi ve telefon numarasını gizli tutmak.

- Konukevi hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülebilmesi amacına yönelik olarak hazırlanan program ve iş bölümünü yerine getirmek.
- Konukevinde kalan kadın ve çocuklara fiziksel, duygusal ve cinsel tacizde bulunmamak, kadınlara bilinçli olarak uygunsuz iş ve yaşam biçimi önermemek.
- Konukevinde ziyaretçi kabul etmemek.
- İzin almadan konukevinden ayrılmamak.
- Konukevi içinde alkol ve uyuşturucu madde kullanmamak ya da alkollü olarak konukevine gelmemek, konukevine alkol ve uyuşturucu getirmemek.
- Konukevine fotoğraf makinesi, kamera, teyp gibi kayıt cihazları sokmamak.

Bu kurallara uyulmaması sonucu sığınma evinde kalan kadınlar uyarılmakta; uyarılara rağmen kural ihlalini sürdüren kadınların kurumla ilişkisi kesilmektedir.

Elbette hem kurallar hem de kuralların ihlali sonucunda kadınların kurum ile ilişkilerinin kesilmesi durumu tartışmaya açıktır. Kadınların kurum ile ilişkileri kesildikten sonra bir başka kurumdan mı hizmet alacakları, kuralları tekrar ihlal etmeleri durumunda kurumda kalan diğer kadın ve çocuklara zarar vermeleri durumunda nasıl bir yol izleneceği konusunda boşluklar olduğu görülmektedir. Her toplu yaşam alanı gibi sığınma evlerinde de kuralların olması gerekmekte birlikte, bu kurallara uyulmasının sağlanması yolunun işbirliğinden geçtiği açıktır.

2.1.3.2. Çalışma İlkeleri

Yönetmelikle belirlenmiş çalışma ilkelerinden bazıları şöyledir;

- İnsan haklarına dayalı, insan onuruna yaraşır, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve sosyal devlet ilkesine uygunluk esas alınır.
- Kişiyi saygı ve yararlı olma ilkeleri temel alınır.
- Yapılan çalışmalarda kadın odaklı yaklaşım esastır.
- Konukevinde çalışanlar, kadını korumak gerekçesiyle yönetmelikle belirlenen kurallar dışında kadının temel hak ve özgürlüklerine yönelik herhangi bir sınırlandırma getiremez, kadın adına karar alamaz.
- Kadınlar hakkında yapılacak işlemlerde kadınların bilgilendirilmesi esastır.

- Kadınların ekonomik, sosyal ve psikolojik açıdan güçlendirilmesi temel amaçtır.
- Şiddetsiz yaşam hakkının korunması anlayışıyla faaliyet gösterilir.
- Çalışanlar tarafından, kadınlara şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişi ile ilgili herhangi bir uzlaşma teklif edilemez ve arabuluculuk yapılamaz.

Bununla birlikte sığınma evinde kadın bakış açısına sahip kadın çalışanlar tarafından hizmet sunulması da son derece önem arz etmektedir. Kadının şiddet uygulayan erkeği hizmet sunan erkek ile aynılaştırması ve duyduğu korkuyu çalışana yönlendirmesi söz konusu olabilmektedir (Karataş, Şener, Otaran, 2008, s.59).

Buna karşılık bağımsız kadın kuruluşlarına ait sığınma evlerinde ortaklaşa belirlenen ilkeler benimsenmekte olup; Mor Çatı ve VAKAD'ın yönetsel ilkeleri ise;

- Sığınma evinin adresi gizlidir ve başvuran kadınlar hakkındaki bilgiler gizli tutulmaktadır.
- Kadınların söyledikleri geçerlidir.
- Kadınlar arasında, yaş, cinsel tercih, sınıf, sakat olma, din, mezhep, dil, meslek, medeni hal, milliyet, renk, siyasi görüş vb. durumuna göre ayrımlar gözetilmemektedir.
- Hiçbir kadına veya çocuğa baskı ve şiddet uygulanmamaktadır.
- Çalışmalar yalnızca kadın bakış açısına sahip kadınlar tarafından yürütülmektedir.
- Kadınlar varsa çocuklarıyla birlikte kabul edilmektedir.
- Kadınlar kendi öz bakımlarından sorumludurlar.
- Kadınlar çocuklarıyla birlikte aynı odada kalmaktadır.
- Kadınların ve çocukların güvenlikleri kendilerince ve kuruluş tarafından alınan önlemlerle sağlanmaktadır.
- Sığınma evi ortamı, kadının şiddetten kurtulmanın yol ve yöntemlerini kendisinin bulabilmesi için teşvik edicidir. Kadınlara şiddetsiz bir hayat kurabilmek için ihtiyaç duyduğu tıbbi, psikolojik, hukuki danışmanlık, meslek kursları ve iş bulma olanakları ile çocuk bakım desteği sağlanmaktadır.
- Sığınma evinde kadının özgüvenini yeniden kazanmasını sağlayacak bir yaşam ortamı yaratılmaktadır (Gül, 2013, s.100-101).

2.1.3.3. İşleyişte İşbirliği Yapılan Kurumlar

Sığınma evinde kalan kadınların ve çocukların sağlık sorunlarının çözümü için sağlık kuruluşları ile işbirliği yapma ihtiyacı önemli bir konudur. Psikiyatrik desteğe ihtiyacı olanların tedavilerini kabul etmeleri ve sürdürmeleri kurumda kalma konusunda bir gerekliliktir. Yaygın bir problem olarak görülebilecek olan bir sorun ise kadınların sağlık güvencelerinin olmama durumudur. Bakanlığın kendisine ait sığınma evlerinde kalan kadınların kaldıkları süre boyunca sağlık güvenceleri ile ilgili işlemler yapılmaktadır. Yerel yönetimlerde ise kendi sağlık kuruluşları ile işbirliği yapılarak çözüm üretilmeye çalışılmaktadır.

Sığınma evine okul çağında olan çocukları ile birlikte gelen kadınların okul kayıtlarının yapılmasında İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ile işbirliği yapılmakta, 6284 sayılı kanuna istinaden koruma kararı bulunan kadınların çocuklarının sığınma evine en yakın okula kaydı gizlilik esasına uygun olarak sağlanmaktadır. Bu noktada yaşanabilecek problemlerden birisi barınma problemi nedeniyle kuruma kabulü yapılan kadınların çocuklarının koruma kararı olmaması ve adrese dayalı sistemden kaynaklanan okul kayıtlarının kuruma en yakın okula yapılamamasıdır. Bu sorunun barınma ihtiyacı olan kadınlara adres gizliliği olmayan kadın sığınma evine alternatif barınma merkezleri şeklinde hizmet verebilecek kurumların yaygınlaşması aracılığı ile hizmet sunularak çözülebileceği düşünülmektedir.

İşbirliği yapılan bir başka kurum ise baroların Kadın Hakları Merkezleridir. Kadın sığınma evinde kalmakta olan kadınların boşanma işlemlerinin başlatılması sürecinde gerekli yazışmalar yapılarak Baroların Adli Yardım Bürolarından ve Kadın Hakları Merkezinden adli yardımdan yararlanmaları sağlanmaktadır. Bununla birlikte yine kolluk kuvvetleri şiddet mağduru kadın ve çocukların korunmasında birinci sırada yükümlüdür. Koruma kararı bulunan kadın ve çocukların korunmaları ile ilgili prosedür 6284 sayılı kanun ile belirlenmiş olup; kolluk kuvvetlerinin sorumluluğundadır.

2.2. Kadın Sığınma Evinde Sunulan Hizmetler

Yönetmelik gereği sığınma evinde kalan kadın ve çocuklara güvenlik, danışmanlık, yönlendirme, psikolojik, hukuk ve tıbbi destek, geçici maddi yardım, iş bulma konusunda destek, kreş, mesleki eğitim kursu, grup çalışmaları gibi alanlarda hizmetler verilmektedir.

2.2.1. Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler

Gül (2013)'e göre sığınma evinde kadınlara ve çocuklara yönelik verilecek destek mekanizmaları kadınların güçlenmelerine yönelik olmakla birlikte, sosyal ve sağlık olanaklarının artırılması, eğitim olanaklarının sunulması ve meslek edindirme kursları şeklinde organize edilmelidir (108). Sığınma evinde verilecek danışmanlık, yaşanan şiddetin etkilerini azaltmaya ve kadının güçlenmesini sağlayarak geleceğini planlamasında sağlıklı kararlar alabilmesi için, ihtiyaçlarını tanımaya yönelik olmalıdır. Kadınların yaşadığı şiddet süreci örselenmelerine, çaresizlik ve yetersizlik duyguları hissetmelerine neden olmakta bu açıdan da danışmanlık hizmeti önem kazanmaktadır (Açıkel, 2009, s.98). Kadın sığınma evine geldiğinde danışmanı ile birlikte ihtiyaçları doğrultusunda planlamalar yapabilmekte, alabileceği destekleri hangi kurumlardan ya da kimlerden alabileceğine ilişkin bilgileri alabilmektedir. İhtiyaçları konusunda kadının önceliğinin gözetilmesi önemli bir husustur (Tosun, 2010, s.21).

Sığınma evinde görevli sosyal çalışmacılar ve psikologlar yapılan bu danışmanlık faaliyetleri ile kadınların öncelikli ihtiyaçlarını, beklentilerini belirlemek ve bunları karşılamak için mesleki çalışmalar yürütmektedir. Bu mesleki çalışmalar kapsamında hedeflenen destekler şunlardır;

- Şiddete uğrayan kadınlarda şiddet sonucu ortaya çıkan umutsuzluk, değersizlik, suçluluk, utanç ve korku gibi duyguların aşılması, özgüven ve özsaygının yeniden yapılması için psikolojik destek sağlanması,
- Barolar ile işbirliği yapılarak hukuksal rehberlik ve danışmanlık sağlanması, adli yardım talebinde bulunabileceği konusunda rehberlik yapılması,

- Ailesi veya eşi ile görüşmek istemesi durumunda ilgili kuruluşlar aracılığı ile bu görüşmelerin sağlanması ve bir iş ve meslek edinmeleri konusunda gerekli desteklerin sağlanmasıdır (Gül, 2013, s.109).

Karataş, Şener, Otaran (2008)'in çalışmalarında kadınların sorunları ve olası çözüm yollarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 1. Kadınların Sorunları ve Olası Çözüm Yolları

SORUNLAR	ÇÖZÜM YOLLARI
<ul style="list-style-type: none"> • Korunma mekanizmalarına ilişkin bilgi yetersizliği 	<ul style="list-style-type: none"> • İlk başvuruda danışmanlık
<ul style="list-style-type: none"> • Güvenli bir mekandan yoksunluk 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizlilik kurallarına uygun güvenli bir sığınakta barınma
<ul style="list-style-type: none"> • Özgüven kaybı • Öğrenilmiş çaresizlik • Travma • Örseleyici deneyimler • Yetersizlik duygusu 	<ul style="list-style-type: none"> • Psikolojik destek mekanizmaları • Güçlendirme hizmetleri • Bireysel danışmanlık • Grup çalışmaları
<ul style="list-style-type: none"> • Sürekli bir gelirden yoksunluk • Ekonomik bakımdan başkalarına bağımlılık • Yoksulluk 	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim hizmetleri • İstihdam desteği • Finansal destek mekanizmaları
<ul style="list-style-type: none"> • Yasal bilgi yetersizliği • Mahkeme sürecinde yasal desteğe ihtiyaç duyma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hukuksal danışmanlık • Avukatlık hizmetleri
<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal yaşamdan soyutlanma • İçeride kapanma 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal ve kültürel etkinliklere katılım • Toplumsal yaşama katılım
<ul style="list-style-type: none"> • Sağlık güvencesinden yoksunluk 	<ul style="list-style-type: none"> • Ücretsiz sağlık hizmetleri
<ul style="list-style-type: none"> • Sığınma evi sonrası desteğe ihtiyaç duyma 	<ul style="list-style-type: none"> • İzleme çalışmaları

(Karataş vd., 2008, s.74)

Sığınma evinde bireysel çalışmalar kadar grup çalışmalarına yer vermek de önemlidir. Grup çalışmalarında kadınlar yaşadıkları sorunları, şiddeti, çaresizliği başkalarının da yaşadığını görür ve yalnızlık, dışlanma duyguları konusunda dayanışma sağlanmış olur. Yapılan çalışmalar ile farkındalığın ve özgüvenin artırılması ve şiddetle mücadelenin etkin bir mekanizma olarak hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır (Şiddetten Uzakta, 2007).

Sığınma evinde kalan kadın ve çocuklara herhangi bir geliri bulunmaması durumunda kaldıkları süre boyunca yönetmelikte aralığı belirlenmiş olan ve kurumların kendi miktarlarını kendilerinin belirlediği zaman zaman da uzmanların kadının ihtiyaçları doğrultusunda belirleyebildiği miktarlarda harçlık yardımı yapılmaktadır.

2.2.2. Çocuklara Yönelik Sunulan Hizmetler

Sığınma evi kadınların çocukları ile birlikte hizmet aldıkları bir yer olması nedeniyle çocuklara yönelik faaliyetlerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Birçok ülkede çocuklara yönelik danışmanlık, grup çalışmaları, oyun terapisi uygulamaları yapıldığı bilinmektedir. Çalışanlara çocuklara nasıl davranacakları konusunda ve çocuklara güvenliklerini sağlama konusunda eğitimler verilmektedir. Bununla birlikte Türkiye’de bu çalışmaların oldukça yetersiz olduğu görülmektedir (Gül, 2013, s.117).

Sığınma evinde çocuklara yönelik yapılan çalışmalar Tosun (2010) tarafından şu şekilde sıralanmıştır;

- Görevliler sığınma evine yerleşecek annelere çocuklarının sevdiği oyuncakları da yanlarına alma konusunda öneride bulunur.
- Çocuk gelişimi uzmanı, çocuklarla kuruma geldikleri ilk iki gün içerisinde görüşmeyi yapar. Sığınma evinin amacı ve koşullarını çocuklara anlatır.
- Çocuklarla bireysel güvenlik planı yapılarak, şiddete maruz kalması durumunda ne yapmaları gerektiği öğretilir.
- Çocukların davranış sorunları ve psikolojik sorunlar yaşayabileceği göz önünde bulundurularak tüm personelin buna uygun yaklaşım geliştirmesi sağlanır.

- Çocuk gelişimci, haftada bir kez ya da ihtiyaç halinde görüşmeler yaparak çocukların psikolojik durumları hakkında bilgi edinir.
- Çocuğun gizli kayıt sistemi içinde okul kaydı yaptırılır.
- Okul öncesi dönemdeki çocuklarla çocuk odasında oyun ve okul öncesi faaliyetler gerçekleştirilir.
- Programlar cinsiyet eşitliği perspektifi ile hazırlanır ve uygulanır.
- Kadınlara çocukların gelişim dönemleri, gereksinimleri ve anne çocuk ilişkisi hakkında danışmanlık verilir (25).

Karataş, Şener, Otaran (2008)'ın çalışmalarında çocukların sorunları ve olası çözüm yollarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2. Çocukların Sorunları ve Olası Çözüm Yolları

SORUNLAR	ÇÖZÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> • Güvenli bir mekandan yoksunluk 	<ul style="list-style-type: none"> • Güvenli bir barınak
<ul style="list-style-type: none"> • Aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkileri 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocuğun ihtiyaçlarının değerlendirilmesi
<ul style="list-style-type: none"> • Özgüven kaybı • Travma • Korku, tedirginlik, kaygı, suçluluk 	<ul style="list-style-type: none"> • Psikolojik destek mekanizmaları • Bireysel danışmanlık • Grup çalışmaları
<ul style="list-style-type: none"> • Okulda başarısızlık 	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim destekleri
<ul style="list-style-type: none"> • Mahkeme sürecine ilişkin bilgi yetersizliği • Mahkemeden korkma 	<ul style="list-style-type: none"> • Yasal destek
<ul style="list-style-type: none"> • İletişim kurmada zorlanma • İçe kapanma 	<ul style="list-style-type: none"> • Oyunla terapi • Sanatla terapi • Yaratıcılık çalışmaları • Sosyal etkinliklere katılım
<ul style="list-style-type: none"> • Sağlık güvencesinin olmaması 	<ul style="list-style-type: none"> • Ücretsiz sağlık hizmetleri
<ul style="list-style-type: none"> • Sığınma evi sonrası desteğe ihtiyaç duyma 	<ul style="list-style-type: none"> • İzleme çalışmaları

(Karataş vd., 2008, s.75)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile; kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair yapılan çalışmalarda kadınların şiddetten korunmalarını sağlamak amacıyla yönlendirildikleri kadın sığınma evlerinin ortaya çıkışı ve gelişimi hakkında bilgi edinilmesi, örnek bir sığınma evinde günlük yaşamın nasıl olduğu ile ilgili verilerin toplanması ve sunulması hedeflenmektedir.

Kurumdan hizmet alan kadınların sosyoekonomik incelemelerinin yapılarak sürecin daha iyi anlaşılmasının sağlanması hedeflenmektedir. Araştırmamızın örneklemini oluşturan kadınların (637 kişi) sığınma evine geliş nedenleri, kaldıkları süre ve kurumdan ayrılışlarını etkileyen faktörlerin ortaya çıkartılarak bu kurumların faydası değerlendirilecektir.

3.2. Araştırmanın Problemi

Kadın sığınma evine başvuran kadınların kurumda kalma süreleri ve çıkış nedenleri, yaşları, öğrenim düzeyleri, kuruma gelirken yanlarında çocuklarının olup olmaması, sosyal desteklerinin, maddi desteklerinin olup olmaması, kurumda kaldıkları sürede çalışıyor olup olmaları gibi faktörlerden etkilenmektedir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma amacı doğrultusunda doküman inceleme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi yöntemi araştırılmak istenen konu ile ilgili olarak yazılı materyallerden veri toplanması ve analiz yöntemlerini kapsamaktadır

(Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmacı tarafından hazırlanan sosyoekonomik veri formunda (EK-A) bulunan bilgiler Kadın Sığınma Evinde kalan kadınların arşiv dosyalarının incelenmesi sonucu elde edilerek kodlanmış ve bilgisayara kaydedilmiştir. Bununla birlikte kurum tarafından kadınlara ve çocuklara sunulan hizmetlerin gözlem yolu ile kaydedilmesi ve kurum içi yaşam pratiklerine yönelik bir bakış açısı sağlanması amaçlanmıştır.

3.4. Araştırmanın Önemi

Kadın sığınma evleri ile ilgili literatür incelendiğinde araştırma sayısının azlığı ve veri toplamada sınırlılıklar görülmüştür. Gizlilik esaslı bulunan kurumlar olmaları nedeniyle gerek kurum izinlerinin alınması gerekse görüşmeyi kabul edecek kadınlara ulaşma gibi konularda yaşanan sıkıntılar dikkate alındığında bu araştırmayla altı yıllık bir sürede ilgili kurumdaki hizmet alan tüm kadınların verilerinin analizinin yapılacak olmasının anlamlı bir sonuç elde etmeyi sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışma ile güvenlik riskleri taşıyan ve toplu yaşanan bir yer olarak kadına yönelik şiddetin önlenmesinde önemi bulunan kadın sığınma evlerine derinlemesine bir bakış sağlamak ve aslında gözden kaçan özellikli (farklı ihtiyaçlara yönelik hizmet verebilecek, psikiyatrik hastalığı olanlar, engelli kadınlar vb.) sığınma evlerinin açılmasının önemini vurgulanması açısından da katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

3.5. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Veriler İzmir ilinde yerel yönetime ait bir kadın Sığınma Evinde kalan kadınların arşiv dosyaları üzerinden doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Gözlem çalışması kadın sığınma evinde Kasım 2018 - Mart 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.6. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

İzmir ilinde kadın sığınma evlerinde kalan kadınlar araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

İzmir ilinde yerel yönetime ait bir kadın sığınma evinde kurumun faaliyete başladığı tarih olan 15/03/2012 ile 31/12/2018 tarihleri arasında hizmet almış kadınlar araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

3.7. Veri Toplama Araçları ve Süreci

Kadın sığınma evinden kurumun faaliyet vermeye başladığı 15/03/2012 ile 31/12/2018 tarihleri arasında değişik sürelerde hizmet almış olan kayıtlı 637 kadının tamamının arşiv dosyaları incelenerek, tezin amacına uygun olarak araştırmacı tarafından sosyoekonomik veri formu (EK-A) hazırlanmıştır. Formdaki bilgiler kodlanarak bilgisayara veri girişi yapılmıştır. Veriler doküman inceleme yöntemi ile elde edilmiştir. Bununla birlikte gözlem çalışması araştırmacının kurumun uygun gördüğü zaman diliminde katılımlı gözlem şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan gözlem formuna (EK-B) kurumda günlük yaşam pratiklerine yönelik kurumun sunduğu hizmetler kaydedilmiştir.

3.8. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Değişkenler arasında ilişki Pearson Ki-Kare, Fisher Exact Ki-Kare testi ile analiz edilmiş ve değerler çapraz tablo halinde elde edilmiştir. Ayrıca kullanılan verilerin normal dağılım göstermesi çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 arasında olmasına bağlıdır (Shao, 2002). Normal dağılıma sahip olmayan yaş ve kalış süresi

değişkenleri arasındaki ilişkinin test edilebilmesi için istatistik değerlendirmelerde parametrik olmayan Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır.

Gözlem çalışmasına dayalı elde edilen veriler gözlem formuna kaydedilmiş ve literatür taramasına istinaden elde edilen veriler ile birlikte değerlendirilmiştir.

3.9. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırma kadın sığınma evinden kurumun faaliyet vermeye başladığı 15/03/2012 ile 31/12/2018 tarihleri arasında değişik sürelerde hizmet almış olan kayıtlı 637 kadının tamamının arşiv dosyaları incelenerek gerçekleştirilmiştir. Hizmet alınan yıllar ve sayı dikkate alındığında oldukça yüksek bir veriye ulaşılmıştır; bununla birlikte araştırmanın tek bir kurumda yapılmış olması bu araştırmanın sınırlılığdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Sosyoekonomik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın doküman incelemesi sonucu elde edilen sosyoekonomik verileri sunulacaktır.

Tablo 3. Kadınların yaş gruplarına göre dağılımı

Yaş	Sayı	Yüzde
17 - 25 yaş	172	27.0
26-35 yaş	200	31.4
36-50 yaş	213	33.4
51 yaş ve üzeri	52	8.2
Toplam	637	100.0

Tablo 3’de görüldüğü üzere kurumdan hizmet alan kadınların yaşlarını çoğunlukla %31.4 ile 26-35 yaş ve %33.4 ile 36-50 yaş aralığı oluşturmaktadır. Tespit edilen yaş ortalaması 33,93’tür. Çağlayan (2018) İzmir ilinde ASPB’ye bağlı sığınma evlerinde 96 katılımcı ile yürüttüğü çalışmasında katılımcıların %58.3’ünün 25-39 yaş aralığında olduğunu belirlemiş olup; Çelebi (2018) yine İzmir ilinde 32 katılımcı ile yürüttüğü bir başka çalışmada katılımcı kadınların yaş ortalamasını 33.5 olarak belirlemiştir. Irmak (2014) ise Bursa, Yalova ve Kocaeli illerinde kadın sığınma evlerinde 80 katılımcı ile yürüttüğü çalışmada katılımcı kadınların %41’inin 18-30 yaş aralığında olduğunu belirlemiştir. Ankara ilinde 2015 yılında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yerel ve Ulusal Sivil Toplum Kuruluşlarının Güçlendirilmesi Hibe Programı kapsamında 43 katılımcı kadın ile gerçekleştirilen “Suskunluğun Çılgılığı Projesi” çalışmasında ise sığınma evinden hizmet alan kadınların yaş ortalaması 31 olarak belirlenmiştir (Baran, A.G., Afşar, S.T., Arıtan, C.K., Güney, D.M.,2015). Yine

bir başka araştırmada İstanbul ilinde 38 kadın ile gerçekleştirilen çalışmada yaş ortalaması 32,34 olarak belirlenmiştir (Kazancı, 2010).

Yapılan çalışmalara bakıldığında kadın sığınma evlerinden hizmet alanların çoğunluğunun 18-50 yaş aralığında olduğu grlmektedir. İleri yaşlarda başvuruların azlığı ile ilgili kişilerin böyle bir hizmetin varlığından haberdar olmayabileceği ya da yeni bir yaşam kurma konusunda yeterince motivasyonları ve güçleri olmayabileceği dşnlmektedir.

Tablo 4. Kadınların ğrenim Düzeyleri

ğrenim Düzeyi	Sayı	Yüzde
Okur yazar değil	48	7.5
Okur yazar	46	7.2
İlkokul mezunu	285	44.7
Orta okul mezunu	133	20.9
Lise mezunu	97	15.3
n lisans mezunu	12	1.9
Lisans mezunu	16	2.5
Toplam	637	100.0

Tablo 4'te görüldüğü üzere kurumdan hizmet almış kadınların büyük bir çoğunluğunu %44.7 ile ilkokul mezunları oluşturmaktadır. Yine %20.9 ile ortaokul mezunları da yüksek bir yüzdeye sahiptir.

Irmak (2014)'ın yürüttüğü çalışmada katılımcıların %42.5'i ilkokul, %26.25'i ortaokul mezunu olarak belirlenmiştir. İstanbul ilinde yapılan bir başka çalışmada ise katılımcıların %50'si ilkokul, %15.789'u ortaokul mezunu olduğu grlmektedir (Kazancı, 2010). Ermiş (2013) Bursa ilinde kadın sığınma evlerinde kalanlar ile yürüttüğü çalışmasında 96 katılımcının 53'ünün ilkokul mezunu, 22'sinin ortaokul mezunu olduğunu belirlemiş olup, bu da oldukça yüksek bir yüzdenin ilkokul ve ortaokul mezunu olduğunu göstermektedir. Bu tabloyla birlikte öğrenim düzeyi arttıķa kadın sığınma evine başvuru oranının azaldığı grlmektedir. Bu azalma öğrenim düzeyi arttıķa şiddete uğrama riskinin azaldığı gibi bir sonuç çıkarabileceği gibi

öğrenim düzeyi arttıkça maddi imkanların çoğaldığı ve sosyal destek mekanizmalarının daha işler olduğu gibi sonuçlara varılması daha muhtemel görünmektedir. Öğrenim düzeyi yüksek kadınların iş hayatında oldukları ve şiddete uğrama riski karşısında ya da şiddete uğradıktan sonra evlerini terk ederek maddi imkanları doğrultusunda hayatlarını kurabildikleri düşünülmektedir.

Tablo 5. Kadınların medeni durumlarına göre dağılımları

Medeni durumu	Sayı	Yüzde
Evli	428	67.2
Bekar/boşanmış	209	32.8
Toplam	637	100.0

Kurumdan hizmet almış kadınların kurumda buldukları süreçte % 67.2'sinin evli, %32.8'inin ise bekar/boşanmış olduğu tespit edilmiştir. Çağlayan (2018)'in yürüttüğü çalışmada %68.8'inin resmi olarak evli olduklarını belirlemiştir. Çelebi (2018) İzmir ilinde 32 kadın ile yürüttüğü çalışmada ise %90.6'sının resmi olarak evli olduğunu, %9.4'ünün gayri resmi birliktelik yaşadığını belirlemiştir. Araştırmalar benzer sonuçlar göstermekle birlikte; kadınların şiddet ortamını terk etmek istemelerinin birincil amaçları olduğu görülmektedir. Kadın sığınma evinde kaldıkları sürede hukuksal danışmanlık ve adli yardımdan yararlandırılan kadınlar eşlerinden boşanma kararını bu süreçte alabilmekte ve gerekli işlemleri yerine getirebilmektedir.

Tablo 6. Kadınların evlilik türüne göre dağılımları

Evlilik türü	Sayı	Yüzde
Bekar/boşanmış	209	32.8
Resmi evlilik	354	55.6
Gayri resmi birliktelik	74	11.6
Toplam	637	100.0

Kadınların evlilik türüne göre dağılımları incelendiğinde %32.8'sinin bekar/boşanmış, %55.6'sının resmi evli olduğu ve %11.6'sının gayri resmi birliktelik

yaşadığı tespit edilmiştir. Araştırmada gayri resmi birliktelik verileri dokümanlarda hem dini nikah hem de partner ilişkileri şeklinde tanımlanan birlikteliği kapsamaktadır. İstanbul ilinde yerel yönetime bağlı bir kadın sığınma evinde 40 kadın ile yapılan çalışmada kurumda kalanların %42.5'inin resmi evli olduğu, %27.5'inin ise dini nikahlı birliktelik olduğu belirlenmiştir (Usta, 2006). Yine Sezgin (2007)'in İstanbul ilinde 53 kadın ile yaptığı çalışmada kurumdaki hizmet alan kadınların %54.7'sinin resmi nikahlı olduğunu belirlenmiştir. Uçan (2011) İzmir ilinde yaptığı çalışmada kurumlardan hizmet alan ve görüşmeyi kabul eden 12 kadından 10'unun evli olduğunu bunlarında 8'inin resmi nikahlı evli olduğunu tespit etmiştir.

Tablo 7. Medeni durum ile öğrenim düzeyi arasındaki çapraz tablo ve Ki-Kare Testi Sonucu

		Medeni durum		Toplam
		Bekar	Evli	
Öğrenim düzeyi	Okur yazar değil, okur yazar, ilkokul	96	283	379
	%	25.3	74.7	100.0
	Ortaokul, lise	92	138	230
	%	40.0	60.0	100.0
	Ön lisans, lisans	21	7	28
	%	75.0	25.0	100.0
Toplam		209	428	637
%		32.8	67.2	100.0
Ki-Kare Testi:	$X^2 = 37.621$	$p=0.000^*$		

*p<0.05

Araştırmada saptanan kadınların medeni durumu ile öğrenim düzeylerine göre frekans ve yüzdeleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Kadınların öğrenim düzeyleri gruplanmış olup; medeni durumları ile kadınların öğrenim düzeyleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Ki kare analizi yapılmıştır. Öğrenim düzeyi okur yazar olmayan, okur yazar ve ilkokul olan 379 kadından 96'sının bekar, 283'ünün evli,

öğrenim düzeyi ortaokul, lise olan 230 kadından 92'sinin bekar, 138'inin evli, öğrenim düzeyi ön lisans ve lisans olan 28 kadından 21'inin bekar, 7'sinin evli oldukları tespit edilmiştir. Pearson Ki Kare analiz sonucuna göre, öğrenim düzeyi ile medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. ($p < 0.05$). Öğrenim düzeyi yükseldikçe kurumdan hizmet alma oranının düştüğü görülmekle birlikte, evli kadınlarda bu oranın oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Kadınların evlilik türü ile yaşadıkları yer arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu

		Evlilik Türü			
		Bekar	Resmi	Gayri resmi	Toplam
Yaşadığı yer	Merkez	154	234	53	441
	%	34.9	53.1	12.0	100.0
	Kırsal	55	120	21	196
	%	28.1	61.2	10.7	100.0
	Toplam	209	354	74	637
	%	32.8	55.6	11.6	100.0
	$X^2 = 3.772$	$p = 0.152$			

* $p < 0.05$

Kadın sığınma evinden hizmet alan 637 kadının evlilik türü ile buldukları yer arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için çapraz tablo ve Ki-Kare analizi yapılmıştır. Merkezde yaşadığı tespit edilen kadınların %34.9'unun bekar, %53.1'inin resmi olarak evli, %12'sinin ise gayri resmi olarak evli olduğu; kırsal yerde yaşadığı tespit edilen kadınların ise %28.1'inin bekar, %61.2'sinin resmi olarak evli, %11.6'sının ise gayri resmi olarak evli oldukları tespit edilmiştir. Ki-Kare analiz sonuçlarına göre, kadınların evlilik türleri ile yaşadıkları yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$). Başvuruların büyük bir çoğunluğunun merkezde yaşayanlar tarafından yapılmış olduğu tespit edilmiş olup, bu durumun etkeni olarak hizmetin varlığından haberdar olma, hizmete ulaşabilme ve evi terk etme kararlarının alınabilmesinin merkezde yaşayan kadınlar arasında daha kolay olabileceği düşünülmüştür.

Tablo 9. Kadınların evlilik sayısına göre dağılımları

Evlilik Sayısı	Sayı	Yüzde
Hiç evlenmemiş	92	14.4
1.	430	67.5
2.	105	16.5
3.	9	1.4
4.	1	0.2
Toplam	637	100.0

Kurumdan hizmet alan ve Tablo 6’da bekar/boşanmış olarak tanımlanan 209 kadından 92’si hiç evlenmemiş, 545 kadının ise en az bir kez evlendiği tespit edilmiştir. Uçan (2011) İzmir ilinde dört kadın sığınma evinde 12 kadın ile yaptığı çalışmada 12 kadından 10’unun daha önce bir ya da daha fazla evlilik yaptığını belirlemiştir. Emirza (2018) Samsun ve Sivas illerinde 92 kadın ile yürüttüğü çalışmasında kurumlardan hizmet alan kadınlardan 83’ünün bir veya daha fazla evlilik yaptığını tespit etmiştir.

Tablo 10. Kadınların yaşadığı yere göre dağılımları

Yaşadığı yer	Sayı	Yüzde
Merkez	441	69.2
Kırsal	196	30.8
Toplam	637	100.0

Tablo 10’da kadınların kuruma gelmeden önce yaşadıkları yere göre dağılımları verilmiş olup, arşiv dosyalarından yaşadıkları adreslere istinaden merkez ya da kırsal olarak belirlenen veriler elde edilmiştir. Kurumda kalan kadınların yaşadıkları yerlere göre dağılımları incelendiğinde %69.2’sinin merkez, %30.8’inin ise kırsal yerlerde yaşadıkları tespit edilmiştir. Uçan (2011) İzmir ilinde 12 kadın ile yaptığı çalışmada 10 kadının kuruma gelmeden önce yaşadığı yerlerin merkez olduğunu, 2’sinin ise köy olduğunu belirlemiştir. Yavuz (2018) Trabzon ilinde 30 kadın ile yaptığı çalışmada kadın sığınma evinden hizmet alan kadınların %86.67’sinin şehir/ilçede yaşadıklarını tespit etmiştir. Yine Çağlayan (2018) İzmir ilinde yürüttüğü çalışmada kurumdan

hizmet alan kadınların %85.2'sinin il veya ilçe merkezlerinde yaşadığını belirlemiştir. Kırsal bölgelerde şiddet oranının yüksekliğinin daha fazla olabileceği düşünülmele birlikte, kuruma başvuru oranının düşüklüğü görülmektedir. Bu sonucun kadınların hizmetten haberdar olma durumlarının merkez ilçelerde yaşayanlar arasında daha yaygın olabileceği şeklinde yorumlanmış ve kırsal bölgelerde yaşayan kadınların evlerini terk etme konusunda çekinceleri olabileceği, öğrenilmiş toplumsal cinsiyet rolleri gereği ne yaşanırsa yaşansın evliliklerinin sürmesi gerektiğini düşünmeleri ve ailelerinin de bu tür motivasyonlar verdikleri şeklinde de yorumlanabilmektedir.

Tablo 11. Kadınların çocuk sayısına göre dağılımları

Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde
Çocuk sahibi değil	186	29.2
1	159	25.0
2	158	24.8
3	85	13.3
4	32	5.0
5	11	1.7
6	2	0.3
7	2	0.3
8	1	0.2
9	1	0.2
Toplam	637	100.0

Kurumdan hizmet alan kadınların çocuk sayılarına göre dağılımları incelendiğinde %29.2'sinin çocuk sahibi olmadığı, %25'inin bir, %24.8'inin iki, %13.3'ünün üç, %5'inin dört, %1.7'sinin beş, %0.3'ünün altı, %0.3'ünün yedi, %0.2'sinin sekiz ve %0.2'sinin ise dokuz çocuğu olduğu tespit edilmiştir. Usta (2006) İstanbul ilinde 40 kadın ile yaptığı çalışmada kurumdan hizmet alan kadınların %65'inin bir veya daha fazla çocuk sahibi olduğunu belirlemiştir.

Tablo 12. Kadınların yanında bulunan çocuk sayısına göre dağılımları

Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde
0	530	83.2
1	78	12.2
2	24	3.8
3	3	0.5
4	2	0.3
Toplam	637	100.0

Tablo 12’de kurumdan hizmet alan kadınların yanında bulunan çocuk sayısına göre dağılımları incelendiğinde %83.2’sinin yanında hiç çocuk bulunmadığı, %12.2’sinin sadece bir, %3.8’inin iki, %0.5’inin üç ve %0.3’ünün ise dört çocuğunu yanında getirdikleri tespit edilmiştir. Durum tablo 11 ile birlikte değerlendirildiğinde yanında çocuk bulunmayan 530 kadından 186’sı çocuk sahibi olmadığından kalan 344 kadının çocukları olmadan kurum başvurusunda bulunduğu görülmektedir.

Tablo 13. Kadınların çocuk sayısı ile yanlarında bulunan çocuk sayısı çapraz çizelge

		Yanında bulunan çocuk sayısı					Toplam
		0	1	2	3	4	
Kaç çocuğu var	0	186	0	0	0	0	186
	%	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
	1	112	47	0	0	0	159
	%	70.4	29.6	0.0	0.0	0.0	100.0
	2	131	9	18	0	0	158
	%	82.9	5.7	11.4	0.0	0.0	100.0
	3	64	12	6	3	0	85
	%	75.3	14.1	7.1	3.5	0.0	100.0
	4	24	7	0	0	1	32
%	75.0	21.9	0.0	0.0	3.1	100.0	

	5	8	3	0	0	0	11
	%	72.7	27.3	0.0	0.0	0.0	100.0
	6	2	0	0	0	0	2
	%	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
	7	1	0	0	0	1	2
	%	50.0	0.0	0.0	0.0	50.0	100.0
	8	1	0	0	0	0	1
	%	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
	9	1	0	0	0	0	1
	%	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
	Toplam	530	78	24	3	2	637
		83,2	12.2	3.8	0.5	0.3	100.0

Tablo 11'deki veriler incelendiğinde kurumdan hizmet alan kadınlardan hiç çocuğu olmayan 186 kişi olduğu, 451 kadının ise bir veya daha çok çocuk sahibi olduğu tespit edilmiştir. Tablo 13'deki veriler incelendiğinde ise çocuk sahibi olan 451 kadından 344'ünün yanında çocukları olmadan kurum başvurusunda bulunduğu, 38 kadının ise tüm çocuklarını yanında getiremediği tespit edilmiştir. Salman (2015) Kocaeli ve İstanbul illerinde 79 kadın ile yürüttüğü çalışmada %82.3'ünün en az bir çocuğu olduğunu ve bu kadınların %20.3'ünün yanına alamadığı çocuğu olduğunu tespit etmiştir. Bu verilere dayanılarak evini herhangi bir sebepten terk etmek zorunda kalan kadınların çocuklarını yanlarında getirmekte zorlandıkları görülmektedir. Yönetmelik gereği kız çocuklarında yaş sınırı olmamakla birlikte erkek çocukları 12 yaşına kadar kuruma kabul edilmektedir. Bu durumun kadınların evlerini terk etmelerine bir engel olduğu ya da 12 yaşından büyük erkek çocuğunu yanlarında getirememelerine neden olduğu düşünülmektedir. Yine incelenen verilere dayanılarak evi terk ederken eşleri ya da aileleri tarafından çocuklarını yanlarına almalarına izin verilmediği de edinilen bilgiler arasındadır.

Tablo 14. Kadınların psikiyatrik rahatsızlık durumlarına göre dağılımları

Psikiyatrik rahatsızlık	Sayı	Yüzde
Var	140	22.0
Yok	497	78.0
Toplam	637	100.0

Kadınların psikiyatrik rahatsızlıklarına göre dağılımları incelendiğinde %22'sinin psikiyatrik rahatsızlığı olduğu, %78'inin ise olmadığı tespit edilmiştir. Psikiyatrik hastalığı olanlar doküman incelemesinde görüşme notlarından, başvuru formlarından, ilk kabul formlarındaki notlardan elde edilmiş olup, psikiyatrik tanısı bulunan kadınlar, kurumda kaldığı süreçte psikiyatri kliniğine yönlendirilmiş ve tedavisi başlatılmış kadınları ve psikiyatrik tedavi gördüğünü beyan eden kadınlardan elde edilen veriler olarak kayıt altında alınmıştır.

Emirza (2018) Samsun ve Sivas illerinde kadın sığınma evinden hizmet alan 92 kadın ile yürüttüğü çalışmada tanı konmuş psikiyatrik bozukluk durumunu incelemiş ve kadınların %64.1'inde durumu olumlu tespit etmiş olup; tedavi amaçlı psikiyatri kliniğine başvurma oranını ise %68.5 olarak saptamıştır. Akyazı 2010 yılında İstanbul ilinde 59 kadın ile yaptığı çalışmada şiddet mağduru kadınların %76.3'ünün en az bir psikiyatrik tanıya sahip olduğunu tespit etmiştir. Uskaner (2017) Osmaniye'de 50 kadın ile yürüttüğü çalışmasında kadın sığınma evinde kalmakta olan kadınların psikiyatri kliniğine başvurusu olanların oranını %54, psikiyatrik tanısı olanların oranını ise %32 olarak belirlemiştir.

Tablo 15. Kadınların engel durumlarına göre dağılımları

Engel durumu	Sayı	Yüzde
Evet	36	5.7
Hayır	601	94.3
Toplam	637	100.0

Kadın sığınma evinden hizmet alan kadınların engellilik durumlarına göre dağılımları incelendiğinde %5.7'sinin engelli olduğu, %94.3'ünün ise engeli olmadığı görülmüştür. Bahsi geçen engeller çoğunlukla fiziksel olarak kayıt altına alınmıştır. Zihinsel engelli kadınların da olabileceği düşünülmüş fakat bu veri psikiyatrik rahatsızlığı olanlar ile birlikte ele alınmış gibi görülmektedir.

Tablo 16. Kadınların kuruma geliş nedenlerine göre dağılımları

Geliş nedeni	Sayı	Yüzde
Barınma	349	54.8
Şiddet	288	45.2
Toplam	637	100.0

Kadınların kuruma geliş nedenleri incelendiğinde %54.8'inin barınma amaçlı, %45.2'sinin ise şiddetten dolayı barınma amaçlı olduğu tespit edilmiştir. Şiddete uğrayan ve uğrama riski bulunan kadınların çocukları ile birlikte hizmet alabildikleri yerler olan kadın sığınma evlerinin aynı zamanda barınma hizmeti ihtiyacını karşıladığı araştırmanın ikinci bölümünde vurgulanmıştır. Elbette barınma ihtiyacı olan kadınların ekonomik şiddet mağduru oldukları da varsayılabilir, çünkü kadınların meslek sahibi olmamaları, düzenli bir gelire sahip olmamaları, eğitim düzeylerinin düşük olması gibi nedenler maddi imkansızlıklara neden olmakta bu durum da kendi hayatlarını kurmalarına engel olmaktadır. Irmak (2014) Bursa, Yalova ve Kocaeli illerinde 80 kadın ile yürüttüğü çalışmada %69'unun şiddet nedeniyle, %1'inin tecavüz mağdurluğu nedeniyle, %19'unun kalacak yeri olmaması nedeniyle, %11'ünün evlilik dışı hamilelik nedeniyle geldiklerini tespit etmiştir. İstanbul ilinde 12 kadın sığınma evinde 92 kadın ile yürütülen çalışmada kadınların %16.9'unun fiziksel şiddet, %37.1'inin fiziksel-psikolojik şiddet, %10.1'inin zorla evlilik ve tecavüz, %5.6'sının evlilik dışı hamilelik ve %2.2'sinin çocuğuna taciz nedenleriyle geldiğini belirlemiştir (Bilgin, 2015).

Tablo 17. Kadınların yıllara göre geliş nedenleri arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu

		Geliş Nedeni		Toplam
		Barınma	Şiddet	
Yıllar	2012	50	45	95
	%	52.6	47.4	100.0
	2013	61	57	118
	%	51.7	48.3	100.0
	2014	77	42	119
	%	64.7	35.3	100.0
	2015	14	4	18
	%	77.8	22.2	100.0
	2016	45	65	110
	%	40.9	59.1	100.0
	2017	63	42	105
	%	60.0	40.0	100.0
	2018	39	33	72
	%	54.2	45.8	100.0
	Toplam	349	288	637
	%	54.8	45.2	100.0
Ki-Kare Testi:	$X^2 = 18.917$	$p=0.004^*$		

* $p < 0.05$

Yıllara göre kurumdan hizmet almak için geliş nedenlerinin frekans ve yüzdeleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Kadınların yıllara göre geliş nedenleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Ki kare analizi yapılmıştır. 2012 yılındaki 95 kadından 50'si barınma, 45'i ise şiddet nedeniyle, 2013 yılındaki 118 kadından 61'i barınma, 57'si şiddet nedeniyle, 2014 yılındaki 119 kadından 77'si barınma, 42'si şiddet nedeniyle, 2015 yılındaki 18 kadından 14'ü barınma, 4'ü şiddet, 2016 yılındaki 110 kadından 45'i barınma, 65'i ise şiddet nedeniyle, 2017 yılındaki 105 kadından 63'ü

barınma, 42'si şiddet nedeni ile, 2018 yılındaki 72 kadından 39'u barınma, 33'ü ise şiddet nedeniyle geldiği tespit edilmiştir. Pearson Ki Kare analiz sonucuna göre, yıllar ile geliş nedeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. ($p<0.05$).

Tablo 18. Kadınların medeni durumu ile geliş nedeni arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu

		Medeni Durum		Toplam
		Bekar	Evli	
Geliş Nedeni	Barınma	145	204	349
	%	41.5	58.5	100.0
	Şiddet	64	224	288
	%	22.2	77.8	100.0
	Toplam	209	428	637
	%	32.8	67.2	100.0
Ki-Kare Testi:	$X^2 = 26.731$	$p=0.000^*$		

* $p<0.05$

Kurumdan hizmet alan kadınların medeni durumu ile geliş nedenine göre frekans ve yüzdeleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Bu verilerin elde edilmesi için kadınların medeni durumu ile kuruma geliş nedenleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Ki kare analizi yapılmıştır. Geliş nedeni barınma olan 349 kadından 145'inin bekar, 204'ünün evli, şiddet nedeniyle gelen 288 kadından 64'ünün bekar, 224'ünün ise evli olduğu tespit edilmiştir. Pearson Ki Kare analiz sonucuna göre, geliş nedeni ile medeni durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. ($p<0.05$). Hem barınma hem de şiddet nedeniyle başvuranların büyük çoğunluğunun evli oldukları görülmüş, bekar olanların çoğunlukla barınma amaçlı başvurdukları tespit edilmiştir.

Tablo 19. Kadınların psikiyatrik hastalığı olma ile geliş nedeni arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu

		Psikiyatrik Hastalık		Toplam
		Var	Yok	
Geliş Nedeni	Barınma	98	251	349
	%	28.1	71.9	100.0
	Şiddet	42	246	288
	%	14.6	85.4	100.0
	Toplam	140	497	637
	%	22.0	78.0	100.0
Ki-Kare Testi:	$X^2 = 16.763$	0.000*		

*p<0.05

Kurumdan hizmet alan kadınların psikiyatrik hastalığı olup olmama durumu ile geliş nedenine göre frekans ve yüzdeleri tablo 19’da verilmiştir. Psikiyatrik hastalığı olup olmama durumu ile kadınların geliş nedenleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Ki kare analizi yapılmıştır. Geliş nedeni barınma olan 349 kadından 98’inin psikiyatrik hastalığı olduğu, 251’inin ise olmadığı, şiddet nedeniyle gelen 288 kadından 42’sinin psikiyatrik hastalığı olduğu, 246’sının ise olmadığı görülmüştür. Pearson Ki Kare analiz sonucuna göre, geliş nedeni ile psikiyatrik hastalığı olup olmama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. (*p<0.05). Psikiyatrik hastalığı olma durumu geliş nedenleri ile birlikte değerlendirilmiş olup, kurumda kaldığı süreçte psikiyatri kliniğine yönlendirilen ve tedavisi başlayan kadınlarda rahatsızlıkların öncesinde mi bulunduğu yoksa kuruma geldikten sonra mı meydana çıktığı saptanamamıştır. Dolayısı ile psikiyatrik hastalığı olanlar daha çok şiddete uğrayabilir ya da barınma ihtiyacı duyar şeklinde bir çıkarım yapmak mümkün olamamıştır.

Tablo 20. Kadınların engel durumu ile geliş nedeni arasında çapraz çizelge ve Ki-Kare Testi Sonucu

		Engel Durumu		Toplam
		Var	Yok	
Geliş Nedeni	Barınma	22	327	349
	%	6.3	93.7	100.0
	Şiddet	14	274	288
	%	4.9	95.1	100.0
	Toplam	36	601	637
	%	5.7	94.3	100.0
Ki-Kare Testi:	$X^2 = 0.616$	$p=0.433$		

*p<0.05

Kadın sığınma evinden hizmet alan kadınların engel durumu ile geliş nedenine göre frekans ve yüzdeleri tabloda verilmiştir. Ayrıca engel durumu ile kadınların geliş nedenleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Ki kare analizi yapılmıştır. Geliş nedeni barınma olan 349 kadından 22'sinin engel durumu olduğu, 327'sinin ise olmadığı, geliş nedeni şiddet olan 288 kadından 14'ünün engel durumu olduğu, 274'ünün ise olmadığı tespit edilmiştir. Pearson Ki Kare analiz sonucuna göre, geliş nedeni ile engel durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. (p>0.05).

Tablo 21. Kadınların geliş nedenine göre ortalama kalış süreleri

		Sayı	Ortalama (gün)	Standart sapma	Minimum	Maksimum
Geliş Nedeni	Barınma	349	40.81	57.12	1	285
	Şiddet	288	34.96	53.74	1	381
	Toplam	637	38.17	55.65	1	381

Kadınların geliş nedenlerine göre kalış sürelerinin ortalama, standart sapma, minimum kalış süreleri ve maksimum kalış süreleri tabloda verilmiştir. Geliş nedeni

barınma olan kadınların ortalama 40.81 ± 57.12 , geliş nedeni şiddet olan kadınların ortalama kalış süresi 34.96 ± 53.74 gün kaldıkları tespit edilmiştir. Barınma ihtiyacı olan kadınların şiddet nedeniyle sığınma evine gelen kadınlardan daha uzun süre kurum hizmeti aldıkları belirlenmiştir.

Tablo 22. Kadınların yaş grupları ile geliş nedenleri arasındaki çapraz tablo ve Ki-Kare Sonuçları

		Geliş nedeni		Toplam
		Barınma	Şiddet	
Yaş	25 yaş ve altı	88	84	172
	%	51.2	48.8	100.0
	26-35 yaş	100	100	200
	%	50.0	50.0	100.0
	36-50 yaş	124	89	213
	%	58.2	41.8	100.0
	51 ve üzeri	37	15	52
	%	71.2	28.8	100.0
	Toplam	349	288	637
		54.8	45.2	100.0
Ki-Kare Testi:	$X^2 = 9.937$	$p=0.024^*$		

* $p < 0.05$

Kadınların yaş ile geliş nedenlerine göre frekans ve yüzdeleri tabloda verilmiştir. Ayrıca kadınların yaş ile geliş nedenleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Ki kare analizi yapılmıştır. Yaşı 25 ve altında olan 172 kadından 88'inin geliş nedeninin barınma, 84'ünün ise şiddet olduğu, yaşı 26-35 aralığında olan 200 kadından 100'ünün barınma, 100'ünün şiddet, yaşı 36-50 aralığında olan 213 kadından 124'ünün barınma, 89'unun şiddet, yaşı 51 ve üzerinde olan 52 kadından 37'sinin barınma, 288'inin şiddet nedeniyle geldiği tespit edilmiştir. Pearson Ki Kare analiz sonucuna göre, yaş ile geliş nedeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. ($p < 0.05$). Tablo 22'deki veriler incelendiğinde yaş arttıkça barınma ihtiyacı

nedeni ile kurum hizmeti alanların sayısının şiddet nedeniyle alanlardan daha çok olduğu belirlenmiştir. Yaşın ilerlemesi ile barınma ihtiyacının artışında çocukların büyümesi evlenerek evden ayrılmaları, eşin, anne babanın vefatı sonucu kadınların kalacak yerlerinin olmaması ve maddi imkanlarının bulunmaması gibi nedenler dosya incelemesinden elde edilen veriler arasındadır. Bununla birlikte genç yaşlarda şiddet nedeniyle evi terk etme sayılarının yüksekliği kadınların hayatlarındaki sorunları çözeceklerine dair inançlarının yüksekliği, motivasyon, kurum hizmetine ulaşılabilirlik gibi nedenler yine görüşme notlarında dikkat çeken ayrıntılar olmuştur.

Tablo 23. Kadınların geliş nedeni ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge

		Geliş Nedeni		Toplam
		Barınma	Şiddet	
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	34	29	63
	%	9.7	10.1	9.9
	Yatılı iş	24	13	37
	%	6.9	4.5	5.8
	İzinsiz ayrılma	40	26	66
	%	11.5	9.0	10.4
	Aile	93	108	201
	%	26.6	37.6	31.5
	Arkadaş	38	22	60
	%	10.9	7.6	9.4
	Eşinin yanına dönme	43	52	95
	%	12.3	18.1	14.9
	Öğrenci yurdu	2	2	4
	%	0.6	0.7	0.6
	Nakil	24	15	39
	%	6.9	5.2	6.1
	Çıkarılma	17	4	21
	%	4.9	1.4	3.3

	Süre dolumu	6	2	8
	%	1.7	0.7	1.3
	Beyan etmedi	19	5	24
	%	5.4	1.7	3.8
	Akraba	7	7	14
	%	2.0	2.4	2.2
	Şönim	1	1	2
	%	0.3	0.3	0.3
	İl dışı	1	0	1
	%	0.3	0.0	0.2
	Kendi evine döndü	0	2	2
	%	0.0	0.7	0.3
	Toplam	349	288	637
	%	100.0	100.0	100.0

Kuruma kayıtlı kadınların geliş nedeni ile çıkış nedenlerinin frekans ve yüzdeleri tabloda verilmiştir. Buna göre geliş nedeni barınma olan 349 kadından 93'ünün ailesinin yanına döndüğü ve ikinci sırada 43'ünün eşinin yanına döndüğü; geliş nedeni şiddet olan 288 kadından ise 108'inin ailesinin yanına döndüğü ve 52'sinin eşinin yanına döndüğü tespit edilmiştir. Geliş nedeni fark etmemekle birlikte toplamda kadınların %31.'i ailesinin yanına, %14.9'u eşinin yanına dönme beyanıyla kurumdan ayrıldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 24. Kadınların çalışma durumlarına göre dağılımları

Çalışma durumu	Sayı	Yüzde
Evet	193	30.3
Hayır	444	69.7
Toplam	637	100.0

Kadınların %30.3'ünün kurumda kaldığı sürede bir iş bulup çalıştığı, %69.7'sinin ise çalışmadığı tespit edilmiştir. İzmir ilinde 32 kadın ile yürütülen çalışmada sığınma evlerinden hizmet alan kadınların %12.5'inin çalıştığı belirlenmiştir (Çelebi, 2018). Hanedar (2018) Antalya ilinde 24 kadın ile yürüttüğü çalışmada küçük yaşta çocuğu olmayan ya da yanında çocuğu bulunmayan 3 kadının çalıştığını tespit etmiş olup; Mutlu (2018) İstanbul ilinde 70 kadın ile yaptığı çalışmada kurumdan hizmet alan kadınların %17.1'inin çalıştığını tespit etmiştir. Usta (2006) İstanbul ilinde 40 kadın ile yürüttüğü çalışmada bu oranı %17.5 bulmuş; Çağlayan (2018) İzmir ilinde 96 kadın ile yürüttüğü çalışmada %75'inin çalışmadığını belirlemiştir. Araştırmalardaki oranlar incelendiğinde kadın sığınma evlerinden hizmet alan kadınların büyük çoğunluğunun çalışmadığı görülmektedir. Etkenlerden birisinin kadının kuruma çocuğu/çocukları ile birlikte gelmiş olması ve çocuklarına bakmak durumunda olduğu için bir işte çalışmadığı olmaktadır. Kurumların bazılarında kreş hizmeti olsa bile kadınların bulabildikleri işlerin çalışma saatlerinin uzunluğu bu hizmete rağmen bir işe girip çalışmalarını engellemektedir. Bunun dışında kadınların iş deneyimlerinin olmaması, eğitim düzeylerinin yetersizliği, vasıfsız bulunan işlerin süreklilik arz etmemesi iş imkanlarını kısıtlamaktadır.

Tablo 25. Kadınların mesleği olma durumuna göre dağılımları

Meslek	Sayı	Yüzde
Var	118	18.5
Yok	519	81.5
Toplam	637	100.0

Kurumdan hizmet alan kadınların %18.5'inin bir meslek sahibi olduğu, %81.5'inin ise bir mesleğe sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Uçan 2011 yılında İzmir ilinde 12 kadın ile yaptığı çalışmada 9'unun herhangi bir mesleği olmadığını, Salman ise 2015 yılında Kocaeli ve İstanbul illerinde 79 kadın ile yürüttüğü araştırmada %25.3'ünün bir mesleği olduğunu tespit etmiştir. Kadınların meslek sahibi olmamasının da iş bulup düzenli bir gelire sahip olmaları önünde büyük bir engel oluşturduğu bilinmektedir.

Tablo 26. Kadınların sosyal destek durumlarına göre dağılımları

Sosyal destek	Sayı	Yüzde
Yok	397	62.3
Aile	238	37.4
Arkadaş	2	0.3
Toplam	637	100.0

Kadınların sosyal destek almalarına göre dağılımları incelendiğinde %37.4'ünün ailesinden, %0.3'ünün arkadaşlarından destek aldığı, %62.3'ünün ise herhangi bir sosyal desteklerinin olmadığı tespit edilmiştir. Şiddete uğrayan, uğrama riski bulunan kadınların evlerini terk etmek zorunda kalmalarının travmatik sonuçları olduğu bilinmekte olup, bu süreçte en çok sosyal destek mekanizmasına ihtiyaçları vardır. Yapılan dosya incelemesinde kadınlarla yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilere göre aile desteği olan kadınların eşlerinin tehditlerinden korktukları için onların yanlarına gidemediği ve korunmak amacıyla sığınma evi başvurusunda bulunduğu görülmüştür. Herhangi bir sosyal desteği olmayan kadınların ise hem kendileri için gelecek planlaması yapmakta hem de varsa çocukları ile ilgili düzenlemeleri yerine getirmekte zorlandıkları görülmüştür.

Tablo 27. Kadınların sosyal destek durumuna göre ortalama kalış süreleri

		Sayı	Ortalama	Standart sapma	Minimum	Maksimum
Sosyal Destek	Yok	397	44.47	59.18	1	381
	Aile	238	26.97	46.51	1	329
	Arkadaş	2	118.00	108.89	41	195
	Toplam	637	38.17	55.65	1	381

Araştırmada incelenen verilere göre sosyal destek durumuna göre kalış sürelerinin ortalama, standart sapma, minimum kalış süresi ve maksimum kalış süresi yukarıdaki tabloda gösterilmektedir. Sosyal desteği olmayan kadınların ortalama 44.47±59.18, ailesinden destek alan kadınların ortalama 26.97±46.51, sosyal desteği

arkadaşından alan kadınların ise ortalama 118±108.89 gün kaldıkları tespit edilmiştir. Ailesinden sosyal destek alan kadınların kurumda kalma sürelerinin almayanlara göre daha az olduğu veriler ışığında tespit edilmiştir.

Tablo 28. Kadınların psikiyatrik hastalığı olma ile sosyal destek alma durumu arasında çapraz çizelge

		Psikiyatrik Hastalık		Toplam
		Var	Yok	
Sosyal Destek	Yok	109	288	397
	%	27.5	72.5	100.0
	Aile	30	208	238
	%	12.6	87.4	100.0
	Arkadaş	1	1	2
	%	50.0	50.0	100.0
	Toplam	140	497	637
	%	22.0	78.0	100.0

Dosyaları incelenen kadınların psikiyatrik hastalığı olup olmama durumu ile sosyal destek alıp almama durumlarına göre frekans ve yüzdeleri tabloda verilmiştir. Sosyal desteği olmayan 397 kadından 109'unun psikiyatrik hastalığı olduğu, 288'inin ise olmadığı, ailesinden sosyal destek alan 238 kadından 30'unun psikiyatrik hastalığı olduğu, 208'inin ise olmadığı, sosyal desteği arkadaşlarından alan 2 kadından birinin psikiyatrik hastalığı olduğu, birinin ise olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 29. Kadınların engel durumu ile sosyal destek alma durumu arasında çapraz çizelge

		Engel Durumu		Toplam
		Var	Yok	
Sosyal Destek	Yok	24	373	397
	%	6.0	94.0	100.0
	Var	12	228	240
	%	5.0	95.0	100.0
	Toplam	36	601	637
	%	5.7	94.3	100.0

Tablo 29’da kadınların sosyal destek alıp almama durumu ile engel durumu olup olmamasına göre frekans ve yüzdeleri verilmiştir. Engelli olduğu belirlenen 36 kadından 12’sinin sosyal desteği olduğu, 24’ünün ise sosyal desteği olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 30. Kadınların sosyal destek ve çalışma durumuna göre çapraz tablo sonuçları

			Sosyal destek	
			Var	Yok
			Çalışma durumu	
			Çalışıyor	Çalışmıyor
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	n	5	17
		%	7.3	6.2
	Yatılı iş	n	1	19
		%	1.4	7.0
	İzinsiz ayrılma	n	1	47
		%	1.4	17.2
	Aile	n	49	16
		%	71.2	5.8

	Arkadaş	n	1	33
		%	1.4	12.1
	Eşinin yanına dönme	n	1	67
		%	1.4	24.5
	Öğrenci yurdu	n	1	3
		%	1.4	1.1
	Nakil	n	4	28
		%	5.8	10.3
	Çıkarılma	n	0	15
		%	0.0	5.5
	Süre dolumu	n	0	6
		%	0.0	2.2
	Beyan etmedi	n	1	14
		%	1.4	5.1
	Akraba	n	5	4
		%	7.3	1.5
	Şönim	n	0	1
		%	0.0	0.4
	İl dışı	n	0	1
		%	0.0	0.4
	Kendi evine döndü	n	0	2
		%	0.0	0.7
	Toplam	n	69	273
		%	100.0	100.0

Çalışmada kurumdan hizmet alan kadınların sosyal destek alma ve bir işte çalışma durumları çıkış nedenleri ile birlikte incelenmiş olup değerler ve frekansları tabloda verilmiştir. Hem sosyal desteği olan hem de kurumda kaldığı süreçte bir işte çalışan kadınların %71.2 oranında ailelerinin yanına döndükleri, sosyal desteği olmayan ve kurumda kaldığı süreçte herhangi bir işte çalışmayan kadınların ise %24.5 oranında

eşinin yanına döndüğü tespit edilmiştir. Çalışmanın bütününe uygun olarak kadınların çalışsalar ve maddi imkanları olsa dahi, sosyal destekleri olduğu sürece ailelerinin yanına dönme eğiliminde oldukları görülmüştür.

Tablo 31. Kadınların maddi destek durumuna göre dağılımları

Maddi destek	Sayı	Yüzde
Yok	559	87.5
Aile	1	0.2
Engelli maaşı	14	2.2
Emekli maaşı	20	3.1
Nafaka	5	0.8
Yetim maaşı	23	3.6
Var	10	1.6
İşsizlik maaşı	1	0.2
Kira geliri	1	0.2
Öğrenci Kredisi	1	0.2
Anne bakım maaşı	1	0.2
Yoksulluk maaşı	1	0.2
Toplam	637	100.0

Kadınların %87.5 gibi yüksek bir çoğunluğunun maddi desteği olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısı ile evini terk eden kadınların kendi hayatlarını kurma konusunda yetersiz maddi imkanlara sahip oldukları görülmektedir bu durum ise şiddete uğrasalar dahi evlerini terk etmelerini engellemektedir. Uçan (2011) İzmir ilinde 12 kadın ile yaptığı çalışmada 11 kadının kişisel bir geliri bulunmadığını belirlemiştir.

Tablo 32. Kadınların kurumdan çıkış nedenlerine göre dağılımları

Çıkış nedeni	Sayı	Yüzde
Ev tuttu	63	9.9
Yatılı iş	37	5.8
İzinsiz ayrılma	66	10.4
Aile	201	31.5
Arkadaş	60	9.4
Eşinin yanına dönme	95	14.9
Öğrenci yurdu	4	0.6
Nakil	39	6.1
Çıkarılma	21	3.3
Süre dolumu	8	1.3
Beyan etmedi	24	3.8
Akraba	14	2.2
Şönim	2	0.3
İl dışı	1	0.2
Kendi evine döndü	2	0.3
Toplam	637	100.0

Kadınların çıkış nedenlerine göre dağılımları incelendiğinde %9.9'unun kurumda kaldığı sürede çalışmaya başlayarak kendine ait ev kiralayarak hayatını düzene koymak için çaba sarf ettiği, %5.8'inin yatılı iş bulduğu, %10.4'ünün izinsiz olarak ayrıldığı, %31.5'inin ailesinin yanına döndüğü, %9.4'ünün arkadaşının yanına gideceğini beyan ettiği, %14.9'unun eşinin yanına döndüğü, %0.6'sının öğrenci yurduna geçtiği, %6.1'inin bir başka kuruma nakil olduğu, %3.3'ünün kural ihlali nedeniyle çıkarıldığı, %1.3'ünün süresinin dolduğu için ayrılmak zorunda kaldığı, %3.8'inin nereye gideceğini beyan etmediği, %2.2'sinin akrabalarının yanına döndüğü, %0.3'ünün ŞÖNİM'e yönlendirildiği, %0.2'sinin il dışına gittiği, %0.3'ünün kendine ait evi olduğu ve oraya döndüğü tespit edilmiştir. İzinsiz olarak ayrılan kadınların çıkış nedenleri tespit edilemediğinden nedenlerin saptanmasında %10.4'lük bir kaybın söz

konusu olduğu gör÷lmektedir. Yavuz (2018) Trabzon ilinde 30 kadın ile yürüttüğü araştırmada evine geri dönen kadınların en çok eşleri/birlikte olduğu kişilerin pişmanlıklarını dile getirmeleri nedeniyle döndüklerini beyan ettiklerini tespit etmiştir.

Tablo 33. Çocuk sahibi olan kadınların çıkış nedeni arasında çapraz çizelge

Çocuk		Yok	Var	Toplam
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	19	44	63
	Yatılı iş	12	25	37
	İzinsiz ayrılma	22	44	66
	Aile	53	148	201
	Arkadaş	22	38	60
	Eşinin yanına dönme	15	80	95
	Öğrenci yurdu	3	1	4
	Nakil	7	32	39
	Çıkarılma	7	14	21
	Süre dolumu	2	6	8
	Beyan etmedi	16	8	24
	Akraba	6	8	14
	Şönim	2	0	2
	İl dışı	0	1	1
	Kendi evine döndü	0	2	2
	Toplam	186	451	637

Kadın Sığınma evinden hizmet alan kadınların çocuk sahibi olsun olmasının çoğunlukla kurumdan ayrıldıktan sonra öncelikle ailelerinin yanına döndükleri tespit edilmiştir. Çocuk sahibi olan 451 kadından 148'inin ailesinin yanına gitmek için kurumdan ayrıldığı, 80'inin ise eşinin yanına döneceğini beyan ederek ayrıldığı belirlenmiştir.

Tablo 34. Kadınların maddi destek alma durumları ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge

		Maddi Destek		Toplam
		Yok	Var	
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	49	14	63
	%	8.8	17.9	9.9
	Yatılı iş	34	3	37
	%	6.1	3.8	5.8
	İzinsiz ayrılma	58	8	66
	%	10.4	10.3	10.4
	Aile	178	23	201
	%	31.7	29.5	31.5
	Arkadaş	54	6	60
	%	9.7	7.7	9.4
	Eşinin yanına dönme	86	9	95
	%	15.3	11.5	14.9
	Öğrenci yurdu	4	0	4
	%	0.8	0.0	0.6
	Nakil	34	5	39
	%	6.1	6.4	6.1
	Çıkarılma	19	2	21
	%	3.4	2.6	3.3
	Süre dolumu	8	0	8
	%	1.4	0.0	1.3
	Beyan etmedi	18	6	24
	%	3.2	7.7	3.8
	Akraba	13	1	14
	%	2.3	1.3	2.2
	Şönim	2	0	2
	%	0.4	0.0	0.3
	İl dışı	1	0	1
	%	0.2	0.0	0.2
	Kendi evine döndü	1	1	2
	%	0.2	1.3	0.3
Toplam	559	78	637	
%	100.0	100.0	100.0	

Kadın sığınma evinde kalan kadınların maddi desteği olsun ya da olmasın ailelerinin yanına döneceklerini beyan ederek kurumdan ayrıldıkları tespit edilmiştir. Araştırmada maddi desteği olmayan kadınların %31.7'sinin, maddi desteği olan kadınların ise %29.5'inin ailelerinin yanlarına döndüğü belirlenmiştir.

Tablo 35. Kadınların çalışma durumları ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge

		Çalışma Durumu		Toplam
		Çalışıyor	Çalışmıyor	
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	39	24	63
	%	20.2	5.4	9.9
	Yatılı iş	18	19	37
	%	9.3	4.3	5.8
	İzinsiz ayrılma	15	51	66
	%	7.8	11.5	10.4
	Aile	53	148	201
	%	27.5	33.2	31.5
	Arkadaş	21	39	60
	%	10.9	8.8	9.4
	Eşinin yanına dönme	16	79	95
	%	8.3	17.7	14.9
	Öğrenci yurdu	1	3	4
	%	0.5	0.7	0.6
	Nakil	10	29	39
	%	5.2	6.5	6.1
	Çıkarılma	2	19	21
	%	1.0	4.3	3.3
	Süre dolumu	2	6	8
	%	1.0	1.4	1.3
	Beyan etmedi	10	14	24
	%	5.2	3.2	3.8
	Akraba	6	8	14
	%	3.1	1.8	2.2
	Şönim	0	2	2
	%	0.0	0.5	0.3
	İl dışı	0	1	1
	%	0.0	0.2	0.2
	Kendi evine döndü	0	2	2
	%	0.0	0.5	0.3
Toplam	193	444	637	
%	100.0	100.0	100.0	

Kurumdan hizmet alan kadınların kurumda kaldıkları sürede çalışmalarının çıkış nedenlerini etkileyeceği düşünüldüğünden yapılan incelemede çalışan kadınların %20.2'sinin kendine ait bir ev tutarak kendi yaşamını kurmak için çaba göstermesi ile birlikte %27.5 ile yine çoğunluğun ailesinin yanına dönme eğilimi gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte kurumda kaldığı sürede herhangi bir işte çalışmayan kadınların %33.2'si ailesinin yanına dönerken, %17.7'si eşinin yanına dönmüştür. Çalışan kadınların %8.3'ü eşinin yanına dönerken, çalışmayan kadınların %17.7'si eşinin yanına dönmüştür. Bu veriye dayanarak iki kadından birinin herhangi bir işte çalışmaması/çalışmaması nedeniyle evine dönmek zorunda kaldığı, maddi kazanç elde etmenin kadının kendi hayatını kurma yolunda önemli bir adım olduğu düşünülmüştür.

Tablo 36. Kadınların sosyal destek alma durumları ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge

		Sosyal Destek			Toplam
		Yok	Aile	Arkadaş	
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	51	12	0	63
	%	12.8	5.0	0.0	9.9
	Yatılı iş	36	1	0	37
	%	9.1	0.4	0.0	5.8
	İzinsiz ayrılma	61	5	0	66
	%	15.4	2.1	0.0	10.4
	Aile	20	181	0	201
	%	5.0	76.1	0.0	31.5
	Arkadaş	53	5	2	60
	%	13.4	2.1	100.0	9.4
	Eşinin yanına dönme	82	13	0	95
	%	20.7	5.5	0.0	14.9
	Öğrenci yurdu	3	1	0	4
	%	0.8	0.4	0.0	0.6
	Nakil	34	5	0	39

	%	8.6	2.1	0.0	6.1
	Çıkarılma	17	4	0	21
	%	4.3	1.7	0.0	3.3
	Süre dolumu	8	0	0	8
	%	2.0	0.0	0.0	1.3
	Beyan etmedi	23	1	0	24
	%	5.8	0.4	0.0	3.8
	Akraba	5	9	0	14
	%	1.3	3.8	0.0	2.2
	Şönim	1	1	0	2
	%	0.3	0.4	0.0	0.3
	İl dışı	1	0	0	1
	%	0.3	0.0	0.0	0.2
	Kendi evine döndü	2	0	0	2
	%	0.5	0.0	0.0	0.3
	Toplam	397	238	2	637
		100.0	100.0	100.0	100.0

Kadın sığınma evinden hizmet alan kadınların sosyal desteklerinin olup olmadığına bakıldığında 637 kadından 240'ının sosyal desteğinin olduğunu beyan ettiği görülmektedir. Ailesinin sosyal desteği olduğunu ifade eden 238 kadından 181'inin kurumdan ailesinin yanına dönmek için ayrılmış olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte ailesinin sosyal desteği olduğunu ifade eden kadınlardan %5.5'i eşinin yanına döndüğünü ifade etmiştir. Sosyal desteği bulunmadığını ifade eden 397 kadının çıkış nedeni arasında birinci sırada %20.7 ile eşinin yanına dönmenin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu verilere dayanılarak kadınların aileleri tarafından desteklenmesinin eşlerine dönme oranını düşürdüğü varsayılabilmektedir.

Tablo 37. Yıllara göre çıkış nedeni arasında çapraz çizelge

Çıkış Nedeni		Yıllar							Toplam
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Ev tuttu		10	13	8	0	12	8	12	63
	%	10.5	11.0	6.7	0.0	10.9	7.6	16.7	9.9
Yatılı iş		7	5	9	1	5	6	4	37
	%	7.4	4.2	7.6	5.6	4.5	5.7	5.6	5.8
İzinsiz ayrılma		8	13	9	0	12	16	8	66
	%	8.4	11.0	7.6	0.0	10.9	15.2	11.1	10.4
Aile		30	34	34	9	42	32	20	201
	%	31.6	28.8	28.6	50.0	38.2	30.5	27.8	31.5
Arkadaş		7	10	14	4	11	10	4	60
	%	7.4	8.5	11.8	22.2	10.0	9.5	5.6	9.4
Eşinin yanına dönme		15	14	20	2	18	15	11	95
	%	15.8	11.9	16.8	11.1	16.4	14.3	15.3	14.9
Öğrenci yurdu		0	0	0	0	1	1	2	4
	%	0.0	0.0	0.0	0.0	0.9	1.0	2.8	0.6
Nakil		9	10	5	1	3	5	6	39
	%	9.5	8.5	4.2	5.6	2.7	4.8	8.3	6.1
Çıkarılma		7	7	2	0	0	2	3	21
	%	7.4	5.9	1.7	0.0	0.0	1.9	4.2	3.3
Süre dolumu		0	3	3	0	1	0	1	8
	%	0.0	2.5	2.5	0.0	0.9	0.0	1.4	1.3
Beyan etmedi		0	2	8	1	3	9	1	24
	%	0.0	1.7	6.7	5.6	2.7	8.6	1.4	3.8
Akraba		2	7	4	0	0	1	0	14
	%	2.1	5.9	3.4	0.0	0.0	1.0	0.0	2.2
Şönim		0	0	2	0	0	0	0	2
	%	0.0	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
İl dışı		0	0	1	0	0	0	0	1
	%	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2
Kendi evine döndü		0	0	0	0	2	0	0	2
	%	0.0	0.0	0.0	0.0	1.8	0.0	0.0	0.3
Toplam		95	118	119	18	110	105	72	637
		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Araştırma kurumun hizmete başladığı 2012 yılı ile 2018 yılı dahil olmak üzere yedi yıllık bir dönemde kurumdan hizmet almış kadınların dosyaları incelenerek yapılmış olup, yıllara göre kadınların kurumdan çıkış nedenleri tespit edilmiştir. Tüm yıllar incelendiğinde kadınların kurumdan ayrılma nedenlerinde birinci sırayı ailelerinin yanına gitmenin aldığı görülmüştür.

Tablo 38. Kadınların psikiyatrik hastalığı olma durumları ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge

		Psikiyatrik hastalık		Toplam
		Var	Yok	
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	7	56	63
	%	5.0	11.3	9.9
	Yatılı iş	6	31	37
	%	4.3	6.2	5.8
	İzinsiz ayrılma	21	45	66
	%	15.0	9.1	10.4
	Aile	37	164	201
	%	26.4	33.0	31.5
	Arkadaş	12	48	60
	%	8.6	9.7	9.4
	Eşinin yanına dönme	13	82	95
	%	9.3	16.5	14.9
	Öğrenci yurdu	2	2	4
	%	1.4	0.4	0.6
	Nakil	17	22	39
	%	12.1	4.4	6.1
	Çıkarılma	10	11	21
	%	7.1	2.2	3.3
	Süre dolumu	3	5	8

	%	2.1	1.0	1.3
	Beyan etmedi	9	15	24
	%	6.4	3.0	3.8
	Akraba	2	12	14
	%	1.4	2.4	2.2
	Şönim	0	2	2
	%	0.0	0.4	0.3
	İl dışı	1	0	1
	%	0.7	0.0	0.2
	Kendi evine döndü	0	2	2
	%	0.0	0.4	0.3
	Toplam	140	497	637
	%	100.0	100.0	100.0

Kurumdan hizmet alan kadınların psikiyatrik hastalığı olma durumu ile çıkış nedenine göre frekans ve yüzdeleri tabloda verilmiştir. Psikiyatrik tedavi gören 140 kadından 37'sinin ailesinin yanına gittiği tespit edilmiş olup, ikinci sırada 21 kişi ile izinsiz ayrılma yer almaktadır. Bu durumun kadınların kurum kurallarına uymakta zorlanmaları, tedavilerini sürdürme konusunda isteksiz olmaları ve kurumdan tedavilerini sürdürme koşulu ile hizmet alabilecekleri konusundaki kurala uymakta zorlanmaları gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmüştür.

Tablo 39. Kadınların engel durumu ile çıkış nedeni arasında çapraz çizelge

		Engel Durumu		Toplam
		Var	Yok	
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	2	61	63
	%	5.6	10.1	9.9
	Yatılı iş	1	36	37
	%	2.8	6.0	5.8
	İzinsiz ayrılma	4	62	66
	%	11.1	10.3	10.4
	Aile	12	189	201
	%	33.3	31.4	31.5
	Arkadaş	3	57	60
	%	8.3	9.5	9.4
	Eşinin yanına dönme	3	92	95
	%	8.3	15.3	14.9
	Öğrenci yurdu	0	4	4
	%	0.0	0.6	0.6
	Nakil	2	37	39
	%	5.6	6.2	6.1
	Çıkarılma	4	17	21
	%	11.1	2.8	3.3
	Süre dolumu	0	8	8
	%	0.0	1.3	1.3
	Beyan etmedi	3	21	24
	%	8.3	3.5	3.8
	Akraba	2	12	14
	%	5.6	2.0	2.2
	Şönim	0	2	2
	%	0.0	0.3	0.3
	İl dışı	0	1	1
	%	0.0	0.2	0.2
	Kendi evine döndü	0	2	2
	%	0.0	0.3	0.3
Toplam		36	601	637
%		100.0	100.0	100.0

Kurumdan hizmet alan kadınların engelli olma durumları ile çıkış nedenlerinin frekans ve yüzde değerleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Engelli olduğu tespit edilen

36 kadından 12'sinin ailesinin yanına gideceğini beyan ederek kurumdan ayrıldığı tespit edilmiştir. İkinci sırada ise 4'er kadın ile izinsiz ayrılma ve çıkarılma nedenleri yer almıştır.

Tablo 40. Kadınların yanında çocuklarının bulunması ile çıkış nedeni arasında çapraz tablo

			Yanında bulunan çocuk sayısı					Toplam
			0	1	2	3	4	
Çıkış Nedeni	Ev tuttu	n	52	8	3	0	0	63
		%	82.5	12.7	4.8	0.0	0.0	100.0
	Yatılı iş	n	34	3	0	0	0	37
		%	91.9	8.1	0.0	0.0	0.0	100.0
	İzinsiz ayrılma	n	59	6	1	0	0	66
		%	89.4	9.1	1.5	0.0	0.0	100.0
	Aile	n	160	27	10	2	2	201
		%	79.6	13.4	5.0	1.0	1.0	100.0
	Arkadaş	n	57	2	1	0	0	60
		%	95.0	3.3	1.7	0.0	0.0	100.0
	Eşinin yanına dönme	n	69	21	5	0	0	95
		%	72.6	22.1	5.3	0.0	0.0	100.0
	Öğrenci yurdu	n	4	0	0	0	0	4
		%	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
	Nakil	n	31	6	1	1	0	39
		%	79.5	15.4	2.6	2.6	0.0	100.0
	Çıkarılma	n	17	3	1	0	0	21
		%	81.0	14.3	4.8	0.0	0.0	100.0
Süre dolumu	n	8	0	0	0	0	8	
	%	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	
Beyan	n	23	0	1	0	0	24	

	etmedi	%	95.8	0.0	4.2	0.0	0.0	100.0
	Akraba	n	12	2	0	0	0	14
		%	85.7	14.3	0.0	0.0	0.0	100.0
	Şönim	n	2	0	0	0	0	2
		%	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
	İl dışı	n	1	0	0	0	0	1
		%	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0
	Kendi evine döndü	n	1	0	1	0	0	2
		%	50.0	0.0	50.0	0.0	0.0	100.0
	Toplam	n	530	78	24	3	2	637
		%	83.2	12.2	3.8	0.5	0.3	100.0

Yanlarında çocukları bulunan kadınlar ile çıkış nedeni arasındaki ilişkiyi gösteren çapraz tablo yukarıda sunulmuştur. Kuruma çocuğu/çocukları ile birlikte gelen 107 kadından 41'i çıkış nedeni olarak ailesinin yanına gideceğini beyan ettiği, 26'sı ise eşinin yanına döneceğini bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 41. Yaş ile Kalış süresi arasında İlişki

		Kalış süresi
Yaş	Korelasyon katsayısı	0.162
	p	0.000*
	N	637

Kurumda kalan 637 kadının arşiv dosyalarının incelenmesi sonucu yaşları ile kalma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearman korelasyon analizi ile test edilmiştir. Analiz sonucunda kadınların yaşları ile kalış süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Yaş ilerledikçe kurumda kalma süresinin arttığı görülmüştür. Bunun nedeni olarak barınma ihtiyacının artması, yeniden hayat kurma olanaklarının

sınırlılığı, maddi imkansızlıklar gibi nedenler olduğu düşünülmüştür.

Tablo 42. Kalış süresi ile psikiyatrik hastalık olma durumu arasındaki çapraz tablo ve Ki-Kare Testi Sonucu

		Psikiyatrik hastalık		Toplam
		Var	Yok	
Kalış süresi	180'den az	130	479	609
	%	21.3	78.7	100.0
	180'den fazla	10	18	28
	%	35.7	64.3	100.0
	Toplam	140	497	637
	%	22.0	78.0	100.0
Ki-Kare Testi:	$X^2 = 3.223$	$p=0.073$		

* $p < 0.05$

Araştırmada yer alan kadınların psikiyatrik hastalık olma durumu ile kalış sürelerine göre frekans ve yüzdeleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Kadınların psikiyatrik hastalığı olma durumu ile kalış süreleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Ki kare analizi yapılmıştır. Kalış süresi 180 günden az olan 609 kadından 130'unun psikiyatrik hastalık olduğu, 479'unun ise olmadığı, kalış süresi 180'den fazla olan 28 kadından 10'unun psikiyatrik hastalık olduğu, 18'inin ise olmadığı tespit edilmiştir. Pearson Ki Kare analiz sonucuna göre, kalış süresi ile psikiyatrik hastalık olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. ($p > 0.05$). Kurumda kalma süresi yönetmelik ile belirlenmiş olup toplam 6 aydır. Bununla birlikte süre sonunda her kadının ihtiyacı, koşulları değerlendirilerek süre uzatımı, nakil gibi işlemler kurumda bulunan meslek elemanı tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporu ile yapılabilmektedir.

Tablo 43. Kalış süresi ile çalışma durumu arasındaki çapraz tablo ve ki kare analizi sonucu ve Ki-Kare Testi Sonucu

		Çalışma durumu		Toplam
		Çalışıyor	Çalışmıyor	
Kalış süresi	180'den az	181	428	609
	%	29.7	70.3	100.0
	180'den fazla	12	16	28
	%	42.9	57.1	100.0
	Toplam	193	444	637
	%	30.3	69.7	100.0
Ki-Kare Testi:	$X^2 = 2.187$	$p=0.139$		

*p<0.05

Kadınların çalışma durumu ile kalış sürelerine göre frekans ve yüzdeleri tablo da verilmiştir. Ayrıca kadınların çalışma durumu ile kalış süreleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Ki kare analizi yapılmıştır. Kalış süresi 180 günden az olan 609 kadından 181'inin çalıştığı, 428'sinin çalışmadığı, kalış süresi 180'den fazla olan 28 kadından 12'sinin çalıştığı, 16'sının ise çalışmadığı tespit edilmiştir. Pearson Ki Kare analiz sonucuna göre, kalış süresi ile çalışma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. ($p>0.05$).

Tablo 44. Kalış süresi 180 günü geçenlerin frekansları

Gün	Sayı	Yüzde
180'den az	609	95.6
180'den fazla	28	4.4
Toplam	637	100.0

Kurumdan hizmet alan kadınların kalış sürelerine göre dağılımları tabloda verilmiştir. Buna göre 637 kadından kalış süresi 180 günü geçen 28 kadın olduğu, 609 kadının ise kalış süresinin 180 günü geçmediği tespit edilmiştir. Ki Kare analiz

sonucuna göre, kalış süresi ile çalışma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. ($p>0.05$). Kurumda kalan 28 kadına sosyal inceleme raporu neticesinde süre uzatımının uygun bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 45. Kadınların yıllara göre ortalama kalış süreleri

		Sayı	Ortalama	Standart sapma	Minimum	Maksimum
Yıllar	2012	95	24.47	29.57	1	183
	2013	118	36.13	63.64	1	381
	2014	119	35.24	48.29	1	273
	2015	18	8.67	7.34	1	29
	2016	110	36.70	54.06	1	188
	2017	105	45.99	61.51	1	278
	2018	72	62.63	69.27	1	285
	Toplam	637	38.17	55.65	1	381

Kurumdan hizmet alan kadınların yıllara göre kalış sürelerinin ortalama, standart sapma, minimum kalış süresi ve maksimum kalış süresi tabloda gösterilmektedir. 2012 yılında ortalama 24.47±29.57, 2013 yılında ortalama 36.123±63.64, 2014 yılında ortalama 35.24±48.29, 2015 yılında ortalama 8.67±7.34, 2016 yılında ortalama 36.70±54.06, 2017 yılında ortalama 45.99±61.51, 2018 yılında ise ortalama 62.63±55.65 gün kaldıkları tespit edilmiştir. Kurum 15/03/2012 tarihinde hizmet vermeye başlamış olup, doküman incelemesi sonucunda elde edilen bilgilere dayanarak Ağustos 2014 tarihinde fiziksel koşulların iyileştirilmesi için tadilata girdiği, tadilatın Kasım 2015 yılında sonlandığı görülmüştür. Dolayısı ile 2012, 2014, 2015 yıllarına ait verilerin kurumun bir yıllık çalışma takvimine uygun olmadığından sayıların düşük olabileceği değerlendirilmiştir. 12 aylık periyotta hizmet verilen yıllar içinde değerlendirme yapıldığında 2018 yılında ortalama kalış süresinin uzunluğu dikkat çekmektedir. Kurum yönetmelik gereği 01/01/2018 tarihinde kurumda kalanlara ve herhangi bir geliri bulunmayanlara harçlık yardımı yapmaya başlamıştır. Kalış süresinin artışı harçlık yardımının olumsuz etkisi olarak değerlendirilmiştir. Maddi yardım

yapılmayan dönemlerde kadınların iş bulup çalışma ve kendi hayatını kurma konusunda daha motive olabilecekleri, yardımın iş bulma, çalışma veya daha iyi bir iş bulmak için bekleme gibi konularda kadınları olumsuz etkilediği düşünülmüştür. Salman (2015) İstanbul ve Kocaeli illerinde kadın sığınma evinden hizmet alan 79 kadın ile yaptığı araştırmasında hafta olarak belirlediği ortalama kalma süresini 9.02 olarak tespit etmiştir. Yine İstanbul'da yürütülen bir başka çalışmada kadın sığınma evinde kalma süresi 1-48 arasında değiştiği belirlenmiş ve ortalama olarak sığınma evinde kalma süreleri ise 6.42 ± 6.91 olarak belirlenmiştir (Mutlu, 2018). Suata (2018) Kocaeli ilinde 40 kadın ile yürüttüğü çalışmada kadınların konukevinde kalma sürelerini 8 kişinin (%22,5) 1 hafta ve altı, 15 kişinin (%37,5) 2 hafta- 1 ay, 8 kişinin (%20) 2-5 ay, 8 kişinin (%20) 6 aydan fazla süredir olarak belirlemiştir. Çağlayan (2018) İzmir ilinde 96 kadın ile yaptığı araştırmasında kadınların kurumlardan hizmet alma süresini %34.4 oranında 1 hafta-1 ay aralığında olduğunu belirlemiştir. Emirza 2018 yılında Samsun ve Sivas illerinde bulunan kadın sığınma evlerinde 92 kadın ile yürüttüğü araştırmasında kadınların % 58,7'sinin 15 gündür, % 15,3'ünün yaklaşık 1 aydır, %14,2'sinin 1-3 aydır, %11,9'unun 3-6 aydır kadın konukevinde kalmakta olduğunu tespit etmiştir.

Kurumlar arası süre farklılıkları kadınların kendi koşullarından kaynaklanabileceği gibi kurumun koşullarından, kurallarından ve yönetiminden de kaynaklanabileceği öngörülmelidir. Kadınların bu sürelerde kurumlarda kalıp ayrıldıktan sonra tekrar bir kurum başvurusu ile ŞÖNİM'e başvurmaları muhtemeldir. Kalma süresinin kısalığı kadınların hayatlarında bir çözüm üretmiş olabileceklerini göstermekle birlikte, sığınma evinin koşullarına uyum sağlayamama ve ailenin yanına gitme, eşin yanına dönme gibi nedenlere de yol açabildiği düşünülmelidir.

4.2. Gözlem Bulguları

Araştırmanın gözlem aşaması kurumun iznine tabi olarak Kasım 2018 – Mart 2019 tarihleri ve 08.30 – 22.00 saatleri arasında farklı gün ve saatlerde gerçekleştirilmiştir. Veriler kurumun kadınlara ve çocuklara sunduğu hizmetlerin kaydedilmesi ve günlük yaşam pratiklerine yönelik kayıt yapılması sonucunda elde edilmiştir.

4.2.1. Kurumun Genel ve Fiziki Özellikleri

Kurum 7 gün 24 saat esasında hizmet vermektedir. Resmîyetten uzak bir ev ortamının sağlanması amaçlanmakta olup, temel ihtiyaçlar kurum tarafından karşılanmaktadır. Kurumda altı yatak odası, bir genel salon, iki ofis, bir iç güvenlik odası, bir mutfak, dokuz tuvalet, dört banyo, üç depo, bir dış güvenlik kulübesi ve bahçe bulunmaktadır. Kurumun bahçesinin tamamı, koridorlar, giriş bölümleri ve mutfak güvenlik nedeniyle kamera sistemi ile izlenmektedir. Yatak odalarının iki, üç ve dörder kişilik olarak düzenlendiği görülmüştür, diğer bölümler ortak alanda bulunmaktadır. Kurumun yatak kapasitesi 18'dir. Kurum iki katlı bir yapı olup, geniş bir bahçeye sahiptir. Bahçenin çevresi iç alanı göstermeyecek şekilde kapalı olup, bahçede kadınların kullanabileceği park şeklinde düzenlenmiş bir alan ve spor aletleri bulunmaktadır.

Kuruma giriş çıkışlar dış güvenlik kulübesinin olduğu kapıdan imza karşılığı gerçekleştirilmektedir. Kadınlar kuruma girişte yönetmelik ile belirlenen eşyalarını emanete bıraktıktan sonra giriş yapabilmekte, çıkarken bu eşyalarını yanlarına alabilmektedir. 18 yaş altı çocuğu bulunan kadınlar kurumdan çocukları ile birlikte çıkış yapabilmektedir. Kuruma giriş çıkış saatleri bölgenin güvenlik riskleri ve kadının durumu değerlendirilerek belirlenmekte olup, esasen çıkış 06.00, giriş 22.00'dir. Kadınların vardiyalı işler bulmaları koşulunda saatlerde esneklik sağlanmaktadır. Kurumda üç ana, iki ara öğün olduğu görülmüş ve bütün mutfak saatlerine gözlem amaçlı iştirak edilmiştir. Kahvaltı mutfak personeli tarafından hazırlanmakta, öğlen ve

akşam yemeği ise hazır olarak kuruma yerel yönetim tarafından temin edilmektedir. Kadınların kurum içinde tüm kişisel ihtiyaçları karşılanmakta olup, geliri bulunmayan kadınlara ve çocuklara yerel yönetimin ilgili bütçesinden aylık (2019 yılı için kadınlara 600.-TL, 0-6 yaş arası çocuklara 120.-TL) harçlık yardımı yapılmaktadır.

Herhangi bir işte çalışmayan, küçük çocuğu bulunan ve ileri yaştaki kadınların gün içinde zamanlarını genel salonda televizyon izleyerek ya da bahçede geçirdiği gözlenmiştir. Kadınlar kurum içinde temizlik, düzen ve mutfak görevleri gibi işlerde görev alarak ortak faaliyetlere dahil edilmekte ve kendilerini ev ortamında hissetmeleri sağlanmaktadır.

4.2.2. Kurumun Personel Özellikleri

Kurumda toplam on üç personel bulunmakta ve yönetmelik gereği tamamı kadın personelden oluşmaktadır. Yönetmelik gereği kurum içinde erkek personel görevlendirilmemekte, ancak dış güvenlik görevlisi erkek olabilmektedir. Ancak kurumda erkek güvenlik görevlisinin bulunmadığı görülmüştür. Dış ve iç güvenliği sağlayan dört kadın güvenlik görevlisi bulunan kurumda yardımcı işleri yürüten sekiz personel bir de idareci bulunmaktadır. Kurumda idareci yönetmelik gereği sosyal çalışmacı olması gerektiğinden psikolog kadrosunda bir memur görevlendirilmiş olup, idareci aynı zamanda meslek elemanı olarak da görev yapmaktadır. Yardımcı işleri yürüten sekiz personel 7 gün 24 saat vardiyalı sistemde işleri yürütmekte ve kurum içinde gerekli tüm görevleri yerine getirmektedir. Kurumda personel ve kadınlar arasında zaman içinde samimiyetin oluştuğu ve bunun da kadınların kendilerini daha rahat hissetmelerini sağladığı düşünölmüştür. Kadınların günlük ihtiyaçlarının ve işlerinin personel tarafından takip edildiği, sağlık ile ilgili takiplerin de yine personel tarafından yürütöldüğu görülmüştür.

4.2.3. Kuruma Kabul ve Çıkış ile Resmi İşlemlerin Yürütülmesi

Kurumda gözlem çalışmasının yapıldığı sürede kuruma kadın kabulünün ve çıkış işlemlerinin ne şekilde yerine getirildiğinin görülme imkanı da bulunmuştur. Kadınlar kurumun meslek elemanının ŞÖNİM'deki meslek elemanları tarafından aranması ile kabul edilmektedir. Meslek elemanları yönlendirilecek kadının özel koşullarını, ihtiyaçlarını, çocuklarının ihtiyaçlarını dikkate alarak hangi kuruma yönlendireceklerine karar vermekte, eğer koşullar mevcut kuruma uygunsu ve yer varsa kabul işlemi yapılmaktadır. Kadın varsa beraberindeki çocukları ile birlikte kuruma getirilmekte ve kayıt işlemleri yapılmaktadır. Kayıt işlemleri sonrası meslek elemanı dosyasından ve kadından edindiği bilgiler doğrultusunda kadının ihtiyaçları için bir müdahale planı oluşturmaktadır. Kadının evli olduğu ve eşinden boşanmak istediği koşulda gerekli görüşmeler sonunda adli yardımdan yararlanması sağlanmakta ve hukuki işlemleri takip edilmektedir. Beraberinde çocukları bulunan kadınların çocuklarının okul kayıt işlemleri yine kurum aracılığı ile yerine getirilmektedir.

Kurumda süresi dolan ya da süresi dolmadan kurumdan ayrılmak isteyen kadınların çıkış işlemleri yerine getirilmekte ve istedikleri zaman kurumdan ayrılabilirler. İstatistiksel veriler dikkate alındığında kadınların büyük çoğunluğunun ailelerinin yanına döndüğü görülmüştür.

4.2.4. Kurum İçi Günlük İşleyiş Hakkında

Kurumda gözlem çalışmasının yürütüldüğü sürede kadın ve çocuk sayıları farklılık göstermiştir. 2019 Mart ayında yapılan çalışmada on dört kadın ve üç çocuk bulunduğu görülmüş olup, kadınlardan dördünün düzenli bir işte çalıştığı bilgisi edinilmiştir. İki, üç ve dörder kişilik odalarda kalan kadınların yerleştirmelerinin çocukları olan kadınların rahat edebileceği şekilde yapıldığı bilgisi edinilmiş, bebeği olan bir kadının iki kişilik odada kaldığı ve rahat etmesi için yanına mümkünse başka bir kadının verilmediği görülmüştür. Bu durumun sonucu olarak kapasite ile ilgili yaşanabilecek sorunlar öngörülmüş, Türkiye'de hali hazırda sayıları yetersiz olan kadın

sığınma evlerinde ihtiyaç duyan tüm kadınların yerleştirmelerinin yapılabilmesinin güç olduğu düşünülmüştür. Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında önemli bir yere sahip bu kurumların sayısının artırılması ve yaygınlaştırılması önem kazanmaktadır. Şiddete uğrayan ya da uğrama riski bulunan kadın varsa çocukları ile birlikte çare olarak başvurdukları bu kurumlar kapasite problemleri nedeniyle artan talebi karşılayamamaktadır (Gül, 2013, s.244).

Kadınların kurumda kaldıkları sürede meslek elemanı ile ihtiyaç duydukları doğrultuda görüşmeler yapabildiği, farkındalık ve güçlendirme çalışmalarının düzenli olarak yürütülmeye çalışıldığı bilgisi edinilmiştir. Araştırma bulgularına istinaden yaş ile kalış süresi arasındaki korelasyon dikkate alındığında ileri yaştaki kadınlar ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlılığı dikkati çekmektedir. Herhangi bir iş deneyimi bulunmayan, hayatında gelir getirici hiçbir işte çalışmamış olan ileri yaştaki kadınların güçlendirilmelerinin ve hayatlarını tek başlarına kurmalarının güçlüğü görülmektedir.

Kurumda yönetmelik gereği belirlenen altı aylık kalma süresini doldurmak üzere olan kadınlara durum tebliğ edilmekle birlikte, süre uzatımı ile ilgili olarak meslek elemanı psikiyatrik bir rahatsızlığı olma durumunu, engelli olma durumunu, çocukları olma durumunu değerlendirerek bir karar vermektedir. Temelde süre uzatımı kapasite sınırlılığı getireceğinden tercihler arasında bulunmamakta ancak ihtiyacın sürmesi, can güvenliği riskinin yüksek olması durumlarında değerlendirilmektedir. Kurumda kalan kadınlardan can güvenliği tehdidi bulunanlardan yeri tespit edilen kadınlar olması durumunda ivedilikle başka kurumlara nakil işlemi yerine getirilmektedir. Nakil işleminin gerçekleşeceği zamana kadar kadın ve varsa beraberindeki çocukların kurum giriş çıkışları kısıtlanmaktadır.

4.2.5. Kurumda Karşılaşılan Sorunlar

Kurum içinde işleyişte karşılaşılan sorunlar arasında en önemlilerinden birisi olarak farklı ihtiyaçlara sahip kadınların ve çocukların bir arada yaşaması ile ilgili sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Araştırmanın amaçları arasında da yer alan özellikli kadın sığınma evlerinin açılması ve işletilmesi ile ilgili olarak psikiyatrik rahatsızlığı

olan, zihinsel ve bedensel engelli bireyler, 12 yaşından büyük erkek çocuğu bulunan kadınların ihtiyaçları doğrultusunda hizmet verebilecek yapıların oluşturulması önem kazanmaktadır. Fiziksel koşullar nedeniyle sınırlı bir alanı paylaşmak zorunda kalan kadın ve çocukların günlük ihtiyaçlarını karşılarken mahremiyetin yetersizliği gözlenmiştir. Ortak banyo kullanımı, ortak salon ve yatak odası, bireysel kalmaya olanak vermeyen fiziksel koşullar psikolojik olarak da örselenmiş kişilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan çok uzak görünmektedir.

Mevcut durumda kurumda kalan kadınlardan birinin üniversite sınavına hazırlanmak istediği fakat fiziksel koşulların yetersizliği nedeniyle ders çalışma imkanı bulunmadığı bilgisi edinilmiştir. Yine okula giden çocuğu bulunan kadınların başka kadınlarla odalarını paylaşmak zorunda oldukları bu nedenle çocukları ile ilgili düzenlemeleri yerine getiremedikleri bilgisi edinilmiştir. Genel salonun da ortak kullanılmasında yaşanan aksaklıklar benzer sonuçlara sebebiyet vermektedir. Kadınların ortak yaşam alanlarını karşısındakini düşünerek kullanmaları gerekmekte fakat içinde buldukları psikolojik süreçler bu koşullarda zorluklar çıkmasına sebep olabilmektedir.

Kurumun yedi gün yirmi dört saat hizmet veren bir yer olması nedeniyle teknik ve fiziksel birçok sorun yaşandığı, fakat bağlı olunan yerel yönetim birimlerinde bu aksaklıkları giderecek şekilde hizmet veren ekipler bulunmadığı bilgisi edinilmiştir. Bakanlık bünyesinde bulunan kurumların bu konularda daha avantajlı olduğu, yerel yönetimlerin bu alanı kendilerine ait bir alan olarak hissetmemelerinden yataklı bir kurumun sorumluluğunu almaktan çok uzak olunduğu görülmüştür.

Yönetmelik gereği altı ay kalma süresi verilen kadınların sorunlarını çoğunlukla bu sürede çözemedikleri, süre dolupundan sonra farklı kurumlara yönlendirilebildikleri fakat bu durumun da kişilerin gelecek planlamalarını sağlıklı yapabilmelerine olanak vermediği bilgisi edinilmiştir. Kurumda kaldıkları sürede meslek edindirme kurslarına yönlendirilen kadınların kalıcı gelir getirici işlerde çalışmalarının güçlüğü görülmüş, hizmet sonrası hayatlarını kurma konusunda gerekli adımları maddi imkansızlıklar nedeniyle atamadıkları bilgisi edinilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı kadın sığınma evlerine içeriden bir bakışla, işleyişlerine dair kanun ve yönetmeliklerde yer almayan günlük pratiklere yönelik bilgiler sunmak olarak hedeflenmiştir. Kurumdan hizmet alan kadınların sosyoekonomik incelemelerinin yapılması ve araştırma sonunda belli bir örneklem üzerinden kadınların sığınma evine geliş nedenleri ve sonrasında kurumdan ayrılışlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre; kurumdan hizmet alan kadınların yaşlarının % 65'e yakınının 26-50 aralığında olduğu görülmüştür. Kadın sığınma evlerinde yürütülen diğer çalışmalara da bakıldığında hizmet alanların çoğunluğunun 18-50 yaş aralığında olduğu görülmektedir. İleri yaşlarda başvuruların azlığı ile ilgili olarak bu kişilerin böyle bir hizmetin varlığından haberdar olmayabileceği ya da yeni bir yaşam kurma konusunda yeterince motivasyonları ve güçleri olmayabileceği düşünülmüştür. Ülkemizde huzurevine başvuru yaşı 60'tır. Bu nedenle 60 yaşa kadar barınma ihtiyacı olan kadınlar kadın sığınma evine yönlendirilmekte ve şiddet mağduru kadın ve çocuklar ile bir arada bulunmak durumunda kalmaktadır.

Öğrenim düzeyleri incelenen kadınların büyük bir çoğunluğunu %45 ile ilkokul mezunları oluşturmaktadır. Yaklaşık %21'i ise ortaokul mezunu olarak belirlenmiştir. Öğrenim düzeyi arttıkça kadın sığınma evine başvuru oranının azaldığı görülmektedir. Bu azalma ile öğrenim düzeyi arttıkça şiddete uğrama riskinin azaldığı gibi bir sonuçtan ziyade öğrenim düzeyi arttıkça maddi imkanların çoğaldığı ve sosyal destek mekanizmalarının daha işler olduğu gibi sonuçlara varılması daha muhtemel görünmektedir. Öğrenim düzeyi yüksek kadınların iş hayatında oldukları, gelir getirici işlere sahip oldukları ve şiddete uğrama riski karşısında ya da şiddete uğradıktan sonra evlerini terk ederek maddi imkanları doğrultusunda hayatlarını kurabildikleri düşünülmüştür.

Kurumdan hizmet almış kadınların kurumda buldukları süreçte % 67'sinin evli, %33'ünün ise bekar/boşanmış olduğu tespit edilmiştir. Araştırmalar benzer sonuçlar göstermektedir. Evli kadınlar öncelikle içinde buldukları şiddet ortamını terk

ederek sığınma evine gelmektedir. Kurumda kaldıkları sürede hukuksal danışmanlık ve adli yardımdan yararlandırılan kadınlar eşlerinden boşanma kararını bu süreçte alabilmekte ve gerekli işlemleri yerine getirebilmektedir. Kurum sürecinde boşanma işlemleri takip edilen kadınlar ve boşanma işlemleri tamamlanan kadınlar da olabildiği bilgisi inceleme sonucu edinilmiştir. Kadınların yaklaşık %33'ünün bekar/boşanmış olduğu, %56'ya yakınının resmi evli olduğu ve daha azınlıkta %12'sinin gayri resmi birliktelik yaşadığı görülmüştür. Araştırmada gayri resmi birliktelik verileri dokümanlarda hem dini nikah hem de partner ilişkileri şeklinde tanımlanan birliktelikleri kapsamaktadır.

Medeni durum ve öğrenim düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde; öğrenim düzeyi okur yazar olmayan, okur yazar ve ilkökul mezunu olan gruptaki 379 kadından %75'inin evli olduğu; ortaokul ve lise mezunu olan 230 kadından %60'ının evli olduğu; önlisans ve lisans mezunu olan 28 kadından ise %25'inin evli olduğu bulunmuştur. Öğrenim düzeyi yükseldikçe kurumdan hizmet alma oranının düştüğü görülmektedir. Ayrıca öğrenim düzeyi yüksek kadınlar içinde kuruma başvuranların evli olma oranlarının da düştüğü tespit edilmiştir.

Kadınların kuruma başvuruları dikkate alındığında %69'unun merkez il ve ilçelerden, yaklaşık %31'inin ise kırsal yerlerden geldikleri tespit edilmiştir. Bu verinin kırsal bölgelerde şiddet oranının yüksek olabileceği varsayımını desteklemediği görülmüştür. Bu sonucun kadınların hizmetten haberdar olma durumlarının merkez ilçelerde yaşayanlar arasında daha yaygın olabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Kırsal bölgelerde yaşayan kadınların evlerini terk etme konusunda çekinceleri olabileceği, öğrenilmiş toplumsal cinsiyet rolleri gereği ne yaşanırsa yaşansın evliliklerinin sürmesi gerektiğini düşünmeleri ve ailelerinin de bu tür motivasyonlar verdikleri şeklinde düşünülmüştür.

Merkezde yaşadığı tespit edilen kadınların %35'inin bekar, %53'ünün resmi olarak evli, %12'sinin ise gayri resmi olarak evli olduğu; kırsal yerde yaşadığı tespit edilen kadınların ise %28'inin bekar, %61'inin resmi olarak evli, %12'sinin ise gayri resmi olarak evli oldukları tespit edilmiştir. Kırsal kesimden başvuranların evli olma oranlarının merkeze göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Kurumdan hizmet alan kadınların çocuk sayılarına göre dağılımları incelendiğinde %29'unun çocuk sahibi olmadığı, yaklaşık %50'sinin bir ya da iki çocuğu olduğu görülmüştür. Durum değerlendirildiğinde yanında çocuk bulunmayan 530 kadından 186'sı çocuk sahibi olmadığı için, kalan 344 kadın ise çocuk sahibi olduğu halde kuruma başvuru sırasında çocukları olmadan geldiği bulunmuştur. Can güvenliği riski bulunan kadınlara yönelik çalışmaların oldukça yoğun bir emek ve özen gerektirmesi kimi sığınma evlerinin çocuklu kadınları kabul etmemesine neden olabilmektedir. Çocuk sayısı birden fazla olduğunda ise bu durumun kurumlara yük olduğu düşünülmekte, çocuksuz kadınların daha az sorun yarattığı varsayılmaktadır (Tosun vd., 2010, s.63).

Saptanan verilere dayanılarak evini herhangi bir sebepten terk etmek zorunda kalan kadınların çocuklarını yanlarında getirmekte zorlandıkları görülmektedir. Yönetmelik gereği kız çocuklarında yaş sınırı olmamakla birlikte erkek çocukları 12 yaşına kadar kuruma kabul edilmektedir. Bu durumun kadınların evlerini terk etmelerine bir engel olduğu ya da 12 yaşından büyük erkek çocuğunu yanlarında getirememelerine neden olduğu düşünülmektedir. Yine incelenen verilere dayanarak evi terk ederken eşleri ya da aileleri tarafından çocuklarını yanlarına almalarına izin verilmediği de edinilen bilgiler arasındadır.

Kadınların psikiyatrik rahatsızlıklarına göre dağılımları incelendiğinde %22'sinin psikiyatrik rahatsızlığı olduğu, %78'inin ise olmadığı tespit edilmiştir. Psikiyatrik hastalığı olanlar doküman incelemesinde görüşme notlarından, başvuru formlarından, ilk kabul formlarındaki notlardan elde edilmiştir. Psikiyatrik tanısı bulunan kadınlar, kurumda kaldığı süreçte psikiyatri kliniğine yönlendirilmiş ve tedavisi başlatılmış kadınlardan ve psikiyatrik tedavi gördüğünü beyan eden kadınlardan oluşmaktadır. Yönetmelik gereği psikiyatrik tedaviyi kabul etmeyen kadınların kurum ile ilişkisinin kesileceği kadınlara kurum kabulü sırasında bildirilmektedir. Psikiyatri kliniklerine yönlendirilen kadınların "topluya yaşama uygundur" ibareli rapor getirmeleri yine yönetmelik ile belirlenmiş bir kuraldır. Ancak kurumda iki kez intihar girişiminde bulunmuş bir vakanın psikiyatrik hastalık tanısı bulunmasına rağmen "topluya yaşama uygundur" ibareli hastane raporu alabildiği de görülmüş, süreçte kadının kendisi ve

diğer kadın ve çocuklar açısından risk barındırması nedeniyle oldukça zorluk yaşandığı bilgisi dosyalardan edinilmiştir.

Kadın sığınma evinden hizmet alan kadınların engellilik durumlarına göre dağılımları incelendiğinde yaklaşık %6'sının engelli olduğu, %94'ünün ise engeli olmadığı görülmüştür. Bahsi geçen engeller çoğunlukla fiziksel olarak kayıt altına alınmıştır. Zihinsel engelli kadınların da olabileceği düşünülmüş fakat bu veri psikiyatrik rahatsızlığı olanlar ile birlikte ele alınmış gibi görülmektedir. Psikiyatrik rahatsızlığı gözlenen kadınların tedavilerinin sağlanması ile birlikte kurumda kalmaları mümkün olmakla birlikte, bu kadınların zihinsel engelli, bedensel engelli ve bebekli kadınlar ile birlikte bir arada yaşaması konusu gündeme gelmektedir.

Kadınların kuruma geliş nedenleri incelendiğinde %55'inin barınma amaçlı, %45'inin ise şiddetten dolayı barınma amaçlı olduğu tespit edilmiştir. Şiddete uğrayan ve uğrama riski bulunan kadınların çocukları ile birlikte hizmet alabildikleri yerler olan kadın sığınma evlerinin aynı zamanda barınma hizmeti ihtiyacını karşıladığı araştırmanın ikinci bölümünde vurgulanmıştır. Elbette barınma ihtiyacı olan kadınların ekonomik şiddet mağduru oldukları da varsayılabilir, çünkü kadınların meslek sahibi olmamaları, düzenli gelire sahip olmamaları, eğitim düzeylerinin düşük olması gibi nedenler maddi imkansızlıklara neden olmakta bu durum da kendi hayatlarını kurmalarına engel olmaktadır.

Geliş nedeni barınma olan 349 kadından 145'inin bekar, 204'ünün evli, şiddet nedeniyle gelen 288 kadından 64'ünün bekar, 224'ünün ise evli olduğu görülen araştırmamızda hem barınma hem de şiddet nedeniyle başvuruların büyük çoğunluğunun evli oldukları görülmektedir. Bekar olanların çoğunlukla barınma amaçlı başvurdukları tespit edilmiştir, barınma merkezlerine ihtiyacın gündeme gelmesi bu nedenle önemlidir. Barınma ihtiyacı ile şiddet nedeniyle barınma ihtiyacı olan kadınların bir arada yaşamaları ile ilgili sorunların gündeme gelebileceği düşünülmüştür. Sığınma evleri adres gizliliği bulunan kurumlar olup, herhangi bir ziyaretçi kabul edilmesi ya da kişinin bulunduğu yeri bir başkasına söylemesi, elektronik cihazların kurum içinde kullanımı gibi konular kurullarla engellenmektedir. Barınma ihtiyacı olan kadınların can güvenliği riski bulunmaması nedeni ile bu kurullara uymakta zorlandıkları bilgisi gözlem çalışması sonucu edinilmiştir.

Kadınların geliş nedenlerine göre kalış süreleri incelendiğinde geliş nedeni barınma olan kadınların ortalama 41 gün, geliş nedeni şiddet olan kadınların ortalama 35 gün hizmet aldıkları tespit edilmiştir. Barınma ihtiyacı olan kadınların şiddet nedeniyle sığınma evine gelen kadınlardan daha uzun süre kurum hizmeti aldıkları belirlenmiştir. Bu durum şiddet nedeniyle kuruma gelen kadınların bu sorunlarını boşanarak ya da bir süre gizlenerek çözdükten sonra ailelerinden aldıkları destekle kurumdan ayrıldıklarını göstermektedir. Barınma problemi ise çoğunlukla maddi yoksunluk ve sosyal destek yoksunluğu nedeniyle yaşandığından bu konuda çözüm üretilmesi daha güç görünmektedir.

Kadınların yaş grupları ile geliş nedenleri arasındaki ilişki incelendiğinde, 51 yaş üstü kadınların %71 oranında barınma ihtiyacı nedeniyle kurum başvurusunda bulunduğu görülmüştür. Yaşın ilerlemesi ile barınma ihtiyacının artışında çocukların büyümesi, evlenerek evden ayrılmaları, eşin, anne babanın vefatı sonucu kadınların kalacak yerlerinin olmaması ve maddi imkanlarının bulunmaması gibi nedenler dosya incelemesinden elde edilen veriler arasındadır. Bununla birlikte genç yaşlarda şiddet nedeniyle evi terk etme sayılarının yüksekliği kadınların hayatlarındaki sorunları çözeceklerine dair inançlarının yüksekliği, motivasyon, kurum hizmetine ulaşılabilirlik gibi nedenler yine görüşme notlarında dikkat çeken ayrıntılar olmuştur.

Geliş nedeni barınma olan 349 kadından 93'ünün ailesinin yanına döndüğü ve ikinci sırada 43'ünün eşinin yanına döndüğü; geliş nedeni şiddet olan 288 kadından ise 108'inin ailesinin yanına döndüğü ve 52'sinin eşinin yanına döndüğü tespit edilmiştir. Geliş nedeni fark etmemekle birlikte toplamda kadınların yaklaşık %32'si ailesinin yanına, %15'i ise eşinin yanına dönme beyanıyla kurumdan ayrıldıkları tespit edilmiştir.

Kadınların %30'unun kurumda kaldığı sürede bir iş bulup çalıştığı, yaklaşık %70'inin ise çalışmadığı tespit edilmiştir. Araştırmalardaki oranlar incelendiğinde kadın sığınma evlerinden hizmet alan kadınların büyük çoğunluğunun çalışmadığı görülmektedir. Etkenlerden birisinin kadının kuruma çocuğu/çocukları ile birlikte gelmiş olması ve çocuklarına bakmak durumunda olduğu için bir işte çalışmamasıdır. Kurumların bazılarında kreş hizmeti olsa bile kadınların bulabildikleri işlerin çalışma saatlerinin uzunluğu bu hizmete rağmen bir işe girip çalışmalarını engellemektedir. Bir diğer etken ise kadınların iş deneyimlerinin olmaması, öğrenim düzeylerinin

yetersizliği, vasıfsız bulunan işlerin süreklilik arz etmemesi iş imkanlarını kısıtlamaktadır. Yaşanan bu sorunlar kadınların sığınma evlerine bağımlı hale gelmelerine neden olabilmekte, çalışan kadınlar kurumda kaldıkları sürelerde varsa kreş hizmetinden yararlanmakta olup kurumdan ayrıldıktan sonra bu tür bir hizmetten yararlanamamaktadır. Bu tip desteklerin kurumdan ayrıldıktan sonra da sürdürülmesinin sığınma evine bağımlılıkları engelleyebileceği düşünülmektedir (Tosun vd.,2010, s.65).

Yine iş bulup çalışma imkanları dahilinde bir konu olan kadınların meslek sahibi olması ile ilgili olarak kurumdan hizmet alan kadınların %19'unun bir meslek sahibi olduğu, %81'inin ise bir mesleğe sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Kadınların meslek sahibi olmamasının da iş bulup düzenli bir gelire sahip olmaları önünde büyük bir engel oluşturduğu bilinmektedir. Her ne kadar meslek edindirme kurslarına yönlendirilmeleri söz konusu olsa bile bu kurslardan aldıkları belgeler ile sürekli gelir getirici bir iş bulmalarının mümkün olamadığı bilgisi edinilmiştir. Kadınların çalışma hayatında aktif bir şekilde yer almamaları aynı zamanda öğrenim görme imkanlarının kısıtlılığı ve erken evlilikler ile birlikte bir sorun halini almaktadır.

Kadınların sosyal destek alma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde %37'sinin ailesinden destek aldığı, %62'sinin ise herhangi bir sosyal desteklerinin olmadığı tespit edilmiştir. Şiddete uğrayan, uğrama riski bulunan kadınların evlerini terk etmek zorunda kalmalarının travmatik sonuçları olduğu bilinmektedir, bu süreçte en çok sosyal destek mekanizmasına ihtiyaçları vardır. Yapılan doküman incelemesinde kadınlarla yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilere göre aile desteği olan kadınların eşlerinin tehditlerinden korktukları için onların yanlarına gidemediği ve korunmak amacıyla sığınma evi başvurusunda bulunduğu görülmüştür. Herhangi bir sosyal desteği olmayan kadınların ise hem kendileri için gelecek planlaması yapmakta hem de varsa çocukları ile ilgili düzenlemeleri yerine getirmekte zorlandıkları görülmüştür. Sosyal desteği bulunmayan ve özellikle çocuğu olan kadınların eşlerine dönme zorunluluğu hissetmeleri muhtemel görülmüştür. Sosyal desteği olduğunu ifade eden 238 kadından 181'inin ailesinin yanına dönmek için kurumdan ayrılmış olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada incelenen bir diğer veriye göre sosyal destek durumuna göre kalış süreleri değerlendirilmiş, sosyal desteği olmayan kadınların ortalama 45 gün, ailesinden

destek alan kadınların ortalama 27 gün, sosyal desteği arkadaşından alan katılımcıların ise ortalama 118 gün kaldıkları tespit edilmiştir. Ailesinden sosyal destek alan kadınların kurumda kalma sürelerinin almayanlara göre daha az olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada kurumdan hizmet alan kadınların sosyal destek alma ve bir işte çalışma durumları çıkış nedenleri ile birlikte incelenmiş olup, hem sosyal desteği olan hem de kurumda kaldığı süreçte bir işte çalışan kadınların %71 oranında ailelerinin yanına döndükleri, sosyal desteği olmayan ve kurumda kaldığı süreçte herhangi bir işte çalışmayan kadınların ise %25 oranında eşinin yanına döndüğü tespit edilmiştir.

Kadınların %88 gibi yüksek bir çoğunluğunun maddi desteği olmadığı tespit edilmiştir. Maddi destek kurumda kaldığı sürede çalışmasından edindiği gelir dışındaki gelirler şeklinde tanımlanmış ve bu veriler kayıt altına alınmıştır. Dolayısı ile evini terk eden kadınların kendi hayatlarını kurma konusunda yetersiz maddi imkanlara sahip oldukları görülmektedir bu durum ise şiddete uğrasalar dahi evlerini terk etmelerini engellemekte ya da geri dönmelerine neden olmaktadır.

Kadınların çıkış nedenlerine göre dağılımları incelendiğinde en önemli çıkış nedeni %32 ile ailelerinin yanına dönme, ikinci olarak ise %15 ile eşinin yanına dönme olarak tespit edilmiştir. İzinsiz olarak ayrılan kadınların çıkış nedenleri tespit edilemediğinden nedenlerin saptanmasında %10.4'lük bir kayıp söz konusu olduğu görülmüştür.

Kurumdan hizmet alan kadınların herhangi bir işte çalışmalarının çıkış nedenlerini etkileyeceği düşünüldüğünden yapılan incelemede çalışan kadınların %20'sinin kendine ait bir ev tutarak kendi yaşamını kurmak için çaba göstermesi ile birlikte yaklaşık %28 ile büyük bir çoğunluğun ailesinin yanına dönme eğilimi gösterdiği tespit edilmiştir. Herhangi bir işte çalışmayan kadınların %33'ü ailesinin yanına dönerken, %18'i eşinin yanına dönmüştür. Çalışan kadınların %8'i eşinin yanına dönerken, çalışmayan kadınların %18'i eşinin yanına dönmüştür. Bu veriye dayanarak iki kadından birinin herhangi bir işte çalışmaması/çalışmaması nedeniyle evine dönmek zorunda kaldığı, maddi kazanç elde etmenin kadının kendi hayatını kurma yolunda önemli bir adım olduğu düşünülmüştür.

Yanlarında çocukları bulunan kadınlar ile çıkış nedeni arasındaki ilişki incelenmiş, kuruma çocuğu/çocukları ile birlikte gelen 107 kadından 41'i çıkış nedeni

olarak ailesinin yanına gideceğini beyan ettiği, 26'sı ise eşinin yanına döneceğini bildirdiği tespit edilmiştir.

Kurumda kalan 637 kadının arşiv dosyalarının incelemesi sonucu yaşları ile kalma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı Spearman korelasyon analizi ile test edilmiştir. Analiz sonucunda kadınların yaşları ile kalış süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Yaş ilerledikçe kurumda kalma süresinin arttığı görülmüştür. Bunun nedeni olarak barınma ihtiyacının artması, yeniden hayat kurma olanaklarının sınırlılığı, maddi imkansızlıklar gibi nedenler olduğu düşünülmüştür.

Kurumdan hizmet alan kadınların yıllara göre kalış süreleri incelenmiştir; 2012 yılında ortalama 24 gün, 2013 yılında ortalama 36 gün, 2014 yılında ortalama 35 gün, 2015 yılında ortalama 9 gün, 2016 yılında ortalama 37 gün, 2017 yılında ortalama 46 gün, 2018 yılında ise ortalama 63 gün kaldıkları tespit edilmiştir. Kurum 15/03/2012 tarihinde hizmet vermeye başlamış olup, doküman incelemesi sonucunda elde edilen bilgilere dayanarak Ağustos 2014 tarihinde fiziksel koşulların iyileştirilmesi için tadilata girdiği, tadilatın Kasım 2015 yılında sonlandığı görülmüştür. Dolayısı ile 2012, 2014, 2015 yıllarına ait verilerin kurumun bir yıllık çalışma takvimine uygun olmadığından sayıların düşük olabileceği değerlendirilmiştir. 12 aylık periyotta hizmet verilen yıllar içinde değerlendirme yapıldığında 2018 yılında ortalama kalış süresinin uzunluğu dikkat çekmektedir. Kurum yönetmelik gereği 01/01/2018 tarihinde kurumda kalanlara ve herhangi bir geliri bulunmayanlara harçlık yardımı yapmaya başlamıştır. Kalış süresinin artışı harçlık yardımının olumsuz etkisi olarak değerlendirilmiştir. Maddi yardım yapılmayan dönemlerde kadınların iş bulup çalışma ve kendi hayatını kurma konusunda daha motive olabilecekleri, yardımın iş bulma, çalışma veya daha iyi bir iş bulmak için bekleme gibi konularda kadınları olumsuz etkilediği düşünülmüştür.

Kurumlar arası süre farklılıkları kadınların kendi koşullarından kaynaklanabileceği gibi kurumun koşullarından, kurallarından ve yönetiminden de kaynaklanabileceği öngörülmelidir. Kadınların bu sürelerde kurumlarda kalıp ayrıldıktan sonra tekrar bir kurum başvurusu ile ŞÖNİM'e başvurmaları muhtemeldir. Kalma süresinin kısalığı kadınların hayatlarında bir çözüm üretmiş olabileceklerini göstermekle birlikte, sığınma evinin koşullarına uyum sağlayamama ve ailenin yanına

gitme, eşin yanına dönme gibi nedenlere de yol açabildiği düşünülmelidir.

Tüm bunlarla birlikte sunulan hizmetlerin etkili ve verimli olmasını sağlamak için sığınma evlerinin açılırken ve hizmet verilirken belli standartlara uyması gerekliliği önem kazanmaktadır (Karataş vd., 2008, s.129). Her ne kadar yönetmelikler ve kanunlar bu standartları belirlese de yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına ait kadın sığınma evlerinde bu standartlara uymanın güçlükleri yapılan araştırma çerçevesinde edinilen bilgiler arasındadır. Her kurumun kendi maddi imkanları ve yönetim anlayışı kurum içi işleyişi, hizmeti, kuralları belirlemekte bu durum da kurumlar arası farklılıkları yaratmakta ve standardizasyonu mümkün kılmamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mevcut durumda çoğunluğu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı olmak üzere, yerel yönetimler tarafından açılan ve işletilen, bununla birlikte finansmanı devlet kurumları tarafından karşılanan ve sivil toplum kuruluşları tarafından yönetilen kadın sığınma evleri mevcuttur. Ancak bu kurumlar sistemli bir şekilde mevcudiyetini sürdürmekte seçim veya yönetim değişiklikleri ile zorlanmaktadır (Açıkel, 2009, s.99).

Sığınma evinde işleyişte yaşanan problemler de hizmetin sürekliliğini ve işlevselliğini sekteye uğratabilmektedir. Mevcut binaların fiziksel koşullarının yetersizliği, personelin iş yükünün çokluğu, konuya ilgisizliği ve isteksizlikleri ya da kadın bakış açısına sahip personel ve yöneticilerin bulunmayışı, kurumun hizmet amacına uygun personelin görevlendirilmemesi, bütçe ile ilgili yaşanan problemler süreçte kadınlara ve çocuklara verilen hizmetin yetersiz olmasına neden olabilmektedir.

Personele dair yaşanabilecek bir diğer durum ise tükenmişlik sendromu ve ikincil travma yaşantılarının ortaya çıkmasıdır. Mağdurla çalışmanın ve bir takım güçlükleri bulunan bir kurumda çalışmanın personel üzerinde psikolojik problemlere de yol açabileceği varsayılmalıdır. Bu tür durumların yaşanmasının önlenmesi için sosyal destek mekanizmalarının işletilmesine, mesleki süpervizyon, danışmanlık ve terapi hizmetlerinin gündeme getirilmesine önem verilmelidir (Aydın, 2010). Süpervizyon çalışmaları sığınma evindeki meslek elemanlarına yönelik olarak, mesleki çalışmalarında karşılaştıkları güçlüklerle baş etmeleri ve desteklenmeleri amacıyla kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışmalar yapan meslek elemanları tarafından yürütülmeli ve ihtiyaç duyuldukça tekrar edilmelidir (Tosun, 2010, s. 57).

Yine Suskunluğun Çılgılığı Projesi kapsamında yürütülen çalışmanın çıktısı olarak meslek elemanları, yardımcı personel ve güvenlik görevlilerinin “kadın bakış açısına” duyarlı kişilerden görevlendirilmesi, personelin eğitim düzeylerinin, niteliklerinin ve sayılarının yeterli olması koşulunda hizmetin yararlı olacağı sonucuna varılmıştır (Baran, A.G., Afşar, S.T., Arıtan, C.K., Güney, D.M., 2015).

Çocuklarla ilgili yaşanan problemlerden birisi de sığınma evine en yakın okula gizlilik ilkesine uygun olarak kayıt edilmeleri mümkün olmakla birlikte, okul, öğretmen

ve arkadaş değişiklikleri çocukların psikolojik olarak olumsuz etkilenmelerine sebebiyet verebilmektedir. Travmatik yaşantılardan gelen çocukların ortam değişikliğine, yeni insanlarla bir arada yaşama gibi yeni durumlara uyum göstermeleri beklenmekte, bu durum ile ilgili yaşanan güçlükler çoğu zaman göz ardı edilmektedir.

Süreçte yaşanan problemler sığınma evinde kalan kadınların ve çocukların mağdur olmasına sebep olabilmektedir. Özellikle kadınların iş bulma aşamasında yaşadığı sıkıntılar, çocukları ile ilgili yaşadıkları problemlerle birlikte şiddetin bulunduğu ortama geri dönmelerine sebep olabilmektedir. Kadınların kurumda kaldıkları süreçte iş bulup çalışabilmeleri için Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)'a yönlendirilmeleri yapılmaktadır. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü'nün İŞKUR ile ortaklaşa çalışmaları bulunmaktadır. İŞKUR'a yönlendirilen kadınlar kadın sığınma evinde kaldıklarını beyan edebilmekte ve kendilerine uygun iş bulunması için çaba gösterilmektedir. Ancak kadınların meslek sahibi olmamaları, daha önce iş deneyimlerinin bulunmaması ve öğrenim düzeylerinin düşüklüğü iş bulmaları önündeki engeller olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bununla birlikte özellikle olarak çalışacak sığınma evlerine ihtiyaç duyulduğu da görülmektedir. Mevcut uygulamada can güvenliği riski olan ya da maddi yoksunluk nedeniyle barınma ihtiyacı olan, psikiyatrik tedavi altında olan, zihinsel veya bedensel engeli olan, küçük bebeği olan tüm kadınlar aynı kurumdan hizmet almak zorunda kalabilmekte bu da işleyişte bir takım güçlükler neden olmaktadır.

Sığınma evlerinin yeterli sayıda açılması, işleyişlerinde gerekli bütçe, personel, donanım gibi ihtiyaçların karşılanması, yönetimin kadın bakış açısına sahip kişiler tarafından yerine getirilmesi, personel görevlendirilmesinde gönüllülüğün ve işe uygunluğun birlikte değerlendirilmesi, diğer kurumlar ile işbirliğinin gerektiği gibi sağlanması sorunların giderilmesine yardımcı olacaktır.

Araştırmadan elde edilen verilere dayanarak yaş ilerledikçe ihtiyaç duyulan hizmetin barınma olarak şekillendiği ve bu ihtiyaca yönelik kadın sığınma evlerinin açılmasının uygunluğu görülmüştür. Bir başka sorun ise kurumda kalma süresi dolduktan sonra kadınların hayatlarını ne şekilde sürdüreceklerine dair yapılan çalışmaların yetersizliğidir. Her ne kadar süre uzatımları, başka kurumlara nakil işlemleri var gibi görünse de, kadınların meslek sahibi olmamaları, öğrenim

düzelelerinin yetersizliği, çocukları ile birlikte bir hayat kurmalarını zorlaştırmaktadır. Kurumdan altı aylık sürede hizmet almaları ile birlikte bir nefes almaları sağlansa da uzun vadeli sağlıklı gelecek planlamaları yapabilmek için bundan fazlasının gerektiği düşünölmektedir. Bir başka önemli konu ise sığınma evi sonrası hayatın planlanması ve planların gerçekleştirilmesi noktasında kadınlara ve çocuklara verilecek hizmetlerin geliştirilmesi yönünde çalışmaların arttırılmasıdır.

Koruyucu bir tedbir olarak karşımıza çıkmakta olan sığınma evlerinden ziyade önleyici tedbirlerin önemi görölmektedir. Bu hizmet bir ihtiyaç olsa da kadınların ve çocukların bu hizmete en az ihtiyaç duyacakları seviyede koşullara sahip olmaları için toplumsal zihniyet dönüşümü gerekliliği görölmektedir. Kadınların öğrenim düzeylerinin arttırılması, meslek sahibi olmaları, erken yaşta evliliklerin önlenmesi ve aile planlamasının uygun şekilde yapılması kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve dolayısı ile kadın sığınma evlerine ihtiyacın azalması önündeki etkenlerdir.

Önleyici bir tedbir olarak şiddet uygulayan ile de yapılabilecek çalışmalara önem verilmesi gerekmektedir. 6284 sayılı kanunda hakimin önleyici tedbir kararı alma yetkisi dahilinde şiddet uygulayanın alkol, madde bağımlılığı, psikiyatrik hastalıklar konusunda tedavi edilmesi kararları verilebilmektedir. Ayrıca mahkeme kararı ile yine şiddet uygulayanın öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasını sağlayabilmektedir.

Tüm bu verilere dayanarak kadın sığınma evleri ile ilgili yapılacak çalışmaların hem toplumsal açıdan görünürlüklerinin arttırılması hem de yönetim anlayışında bir takım yeniliklerin getirilmesi gerekliliği anlaşılmaktadır. Gerek mevcut kanun ve yönetmeliklerin uygulanması ile ilgili yaşanan sorunların gerekse sığınma evlerinin kendi işleyişlerinde yaşanan problemlerin giderilmesi için çalışmalar yapılması gerekliliği görölmektedir.

KAYNAKÇA

Açıkel, S. (2009). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kadın Sığınmaevi Önlemi: Türkiye Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 250052).

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (2012). *T.C. Resmi Gazete*, 6284, 8 Mart 2012.

Akyazı, S. (2010). *Kadın Sığınmaevinde Kalan Aile İçi Şiddete Maruz Kalmış Kadınlarda Ruhsal Bozukluklar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sağlık Bakanlığı, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 271764).

Altınay, A.G. & Arat, Y. (2008). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*. İstanbul: Punto Baskı Çözümleri.

Aydın, S. (2010). *Sığınmaevi ve Danışma Merkezi Çalışanları İçin İkincil Travma ve Tükenmişlikten Korunma Rehberi*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü.

Baran, A.G. & Afşar, S.T. & Arıtan, C.K. & Güney, D.M., (2015). *Kadın Sığınmaevlerine Çoklu Bakış: Suskunluğun Çılgılığı Projesi*. Ankara.

Baran, A.G. & Afşar, S.T. & Arıtan, C.K. & Güney, D.M., (2015). *Suskunluğun Çılgılığı Projesi Kapanış Kitapçığı*. Ankara.

Belediye Kanunu (2005). *T.C. Resmi Gazete*, 5393, 3 Temmuz 2005.

Bilgin, Y. (2015). *Sığınma Evlerindeki Kadınların Kadına Yönelik Şiddet Ve Kadın Sığınma Evlerine Bakışı: İstanbul Örnekleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 394751).

Cinsiyetçi Sosyal Politikalar (2012). 15. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı. İzmir: Etki Matbaacılık.

Çağlayan, F. (2018). *Kadın Konukevinde Kalan Kadınların Yaşadıkları Şiddet İle Aile İşlevleri Alguları Arasındaki İlişki: İzmir Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 523062).

Çelebi, D. (2018). *Kadın Konukevine Müracaat Eden Kadınların Çocuklarına Aktarılan Şiddetin Araştırılması Ve Bu Şiddetin Kadınların Eşlerindeki Alkol Madde Kullanımı İle İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 531281).

De Beauvoir, S. (1993). *İkinci Cins* (çev. Bertan ONARAN). İstanbul: Payel Yayınları.

Dobash, R.E. & Dobash, P.R. (1992). *Women, Violence and Social Change*. London and New York. Routledge.

Donovan, J. (2014). *Feminist Teori*. (Çevirenler Bora, A., Gevrek, M.A., Sayılan, F.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Emirza, E.G. (2018). *Kadın Konukevlerinde Kalan Şiddet Mağduru Kadınlarda Çocukluk Çağı Travmaları, Spiritüellik Ve Çatışma Yöntemleri Açısından Psikolojik Belirtilerin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi

Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 527893).

Ermış, E. (2013). *Kadın Sığınma Evinde Kalan ve Kalmayan Kadınlarda Benlik Saygısı, Depresyon Düzeyi ve Psikosomatik Belirtiler: Bursa İli Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 385106).

Gül, S.S. (2013). *Türkiye’de Kadın Sığınmaevleri*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Hanedar, Ç.Ç.M. (2018). *Sığınmaevlerinde Kalan Kadınların Sığınmaevi Sonrası Yaşamlarına İlişkin İhtiyaç, Beklenti Ve Gelecek Planları: Antalya Büyükşehir Belediyesi Kadın Sığınmaevi Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 524027).

Irmak, S. (2014). *Kadın Konuk Evlerinin Kadına Yönelik Şiddeti Azaltmadaki Rollerini: Kocaeli, Bursa, Yalova Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yalova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 375267).

Işık, S.N. (2016). 1990’larda Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Hareketi İçinde Oluşmuş Bazı Gözlem ve Düşünceler. Bora A. & Günel, A. (der.), *90’larda Türkiye’de Feminizm*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge (1993) <https://www.tbmm.gov.tr/> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 02/03/2019.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (2013). *T.C. Resmi Gazete*, 28519, 5 Ocak 2013.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uluslararası Hukuk Mekanizmaları: Pratik Bilgiler El Kitabı (2.baskı) (2017). İstanbul: Morçatı Yayınları.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/istanbul-sozlesmesi>, Erişim tarihi: 10/03/2019.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2014). <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 10/10/2018.

Kardam, F. & Ecevit, Y. (2016). 1990'ların Sonunda Bir Kadın İletişim Kuruluşu: Uçan Süpürge. Bora A. & Günel, A. (der.), *90'larda Türkiye'de Feminizm*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Karataş, S. & Şener, Ü. & Otaran, N. (2008). *Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu*. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/> adresinden elde edildi.

Kazancı, D. (2010). *Evliliklerinde Maruz Kaldıkları Şiddet Nedeniyle Kadın Sığınma Evlerinde Barınan Kadınların Kaygı ve Depresyon Düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 254014).

Michel, A. (1993). *Feminizm* (Çev.Ş.Tekeli). İstanbul: İletişim Yayınları.

Millett, K. (2011). *Cinsel Politika* (Çev:S. Selvi). İstanbul: Payel Yayınevi.

Mutlu, G. (2018). *Kadın Sığınma Evinde Kalan Kadınların Öznel İyi Oluş Düzeyleri Ve Stresle Başa Çıkma Tarzlarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 495581).

On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2012). *T.C. Resmi Gazete*, 6360, 12 Kasım 2012.

Ramazanoğlu, C. (1998). *Feminizm ve Ezilmenin çelişkileri* (ev: Mefkure Bayatlı). İstanbul: Pencere Yayınları.

Salman, K.G. (2015). *Kadın KonuKevinde Kalan Ve şiddete Uğramış Kadınların İlişkilere İlişkin Bilişsel arpıtma Düzeylerinin Travmatik Stres, Depresyon Ve Umutsuzluk Düzeyleri İle İlişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 417170).

Sezgin, H. (2007). *Partneri Tarafından şiddet Görmüş ve Kadın Sığınma Evinde Barınan Kadınların Kullandıkları Başetme Yöntemleri İle Algıladıkları Sosyal Desteğin Ruhsal Sağlıkları İle İlişkisinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 203867).

Shao, A.T. (2002). *Marketing Research: An Aid To Decision Making, Cincinnati, Ohio: South-Western/Thomson Learning.*

Suata, Ö.,C. (2018). *8 Haftalık Pilates Egzersizlerinin, Kadın KonuKevinde Kalan şiddet Mağduru Kadınların Bilişsel arpıtma, Psikolojik Dayanıklılık Ve Stresle Başa ıkma Tarzları Üzerine Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 520539).

şiddetten Uzakta Bir Sığınak Nasıl Kurulur? Nasıl Yürütölür? (2007). İstanbul: Mor atı Yayınları.

Timisi, N. & Gevrek, M.A. (2016). 1980'ler Türkiye'sinde Feminist Hareket: Ankara evresi. Bora A. & Günal, A. (der.), *90'larda Türkiye'de Feminizm*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Tosun, Z. & Öztürk, A.B. (2010). *Kadın Sığınmaevi Modelleri*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü.

Tosun, Z. (2010). *Belediyeler İçin Kadın Sığınmaevi, Kadın Danışma Merkezi ve Şiddet Başvuru Hattı Uygulama Rehberi*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü.

Türkiye İlçe Nüfusları. <https://www.trakyanet.com/istatistikler/nufus/nufus-siralamalari/turkiye-ilce-nufuslari.html>- adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 02/03/2019.

Uçan, A. (2011). *Bir Sosyal Stigma Öznesi Olarak Kadın Sığınmaevleri Ve Sığınanlar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 286585).

Uskaner G., (2017). *Kadın Konuk Evlerinde Kalan Ve Kendi Evlerinde Kalan Kadınların Disosiyasyon Düzeyleri Ve Travma Öyküsünün İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 466146).

Usta, B. (2006). *Küçükçekmece Kadın Sığınma Evi'nin Antropolojik Açıdan İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 203787).

Yavuz, K. (2018). *Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede 'Şiddet Önleme Ve İzleme Merkezi' (Şönim) Ve 'Kadın Konukevinin' Rolü -Trabzon İli Örneği-* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gümüşhane Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi (Tez no: 498007).

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. (1998). *Sıradan Şiddet*. İstanbul: Boyut Kitapları.

Walters, M. (2009). *Feminizm* (Çev.H.Gür), Ankara: Kültür Kitaplığı.

https://wave-network.org/wp-content/uploads/2018/09/2016_WAVE_Statistic.pdf
Erişim Tarihi: 02/03/2019.

<https://www.morcati.org.tr/tr/neler-yapiyoruz/siginak->, Erişim Tarihi: 02/03/2019.

[http://www.sefkatder.org/hakkimizda/-](http://www.sefkatder.org/hakkimizda/), Erişim Tarihi: 02/03/2019.

<https://alo144.aile.gov.tr/bilgi-bankasi/kadin-konukevi>, Erişim Tarihi: 03/03/2019.

<http://www.siginaksizbirdunya.org/tr/siginak-ve-dayanisma-merkezleri/36-antalya-kad-n-dan-sma-ve-dayan-sma-dernegi-> Erişim Tarihi: 02/03/2019.

EK-A

Sosyoekonomik Veri Formu		
1.	YAŞI	
2.	ÖĞRENİM DÜZEYİ	- OKUR YAZAR DEĞİL - OKUR YAZAR - İLKOKUL - ORTAOKUL - LİSE - ÖNLİSANS - LİSANS
3.	MEDENİ DURUM	- EVLİ - BEKAR
4.	EVLİLİK TÜRÜ	- RESMİ - GAYRİRESMİ
5.	KAÇINCI EVLİLİĞİ OLDUĞU	
6.	SİĞİNMA EVİNE GELMEDEN ÖNCE YAŞADIĞI YER	- MERKEZ - KIRSAL
7.	KAÇ ÇOCUĞU VAR?	
8.	YANINDA BULUNAN ÇOCUK SAYISI	
9.	PSİKİYATRİK RAHATSIZLIĞI VAR MI?	- VAR - YOK
10.	ENGELLİ Mİ?	- EVET - HAYIR
11.	GELİŞ NEDENİ	- ŞİDDET - BARINMA
12.	ÇIKIŞ NEDENİ	- İZİNSİZ AYRILMA - ÇIKARILMA - ŞÖNİM - NAKİL - YATILI İŞ BULDU - AİLESİNİN YANINA GİTTİ - EV KİRALADI - AKRABASININ YANINA GİTTİ - EŞİNİN YANINA DÖNDÜ - ARKADAŞININ YANINA GİTTİ - SÜRE DOLUMU - ÖĞRENCİ YURDUNA GİTTİ - KENDİ EVİNE DÖNDÜ

		- İL DIŞINA GİTTİ - BEYAN ETMEDİ
13.	SOSYAL DESTEĞİ VAR MI?	- YOK - ARKADAŞ - AİLE
14.	MADDİ DESTEĞİ VAR MI?	- YOK - VAR - YETİM MAAŞI - ENGELLİ MAAŞI - EMEKLİ MAAŞI - İŞSİZLİK MAAŞI - NAFKA - KİRA GELİRİ - ÖĞRENİM KREDİSİ - ANNE BAKIM MAAŞI - YOKSULLUK MAAŞI
15.	KURUMDA KALDIĞI SÜREÇTE BİR İŞTE ÇALIŐMIŐ MI?	- EVET - HAYIR
16.	MESLEĞİ VAR MI?	- VAR - YOK
17.	KALIŞ SÜRESİ	

GÖZLEM FORMU**EK-B**

TARİH/SAAT	KURUM İÇİ PRATİKLERİNE GÖZLEMLER	YAŞAM YÖNELİK DEĞERLENDİRME

ÖZGEÇMİŞ

GÜLHAN AYAZ

Doğum Tarihi ve Yeri : Almanya/21.03.1977
Medeni Durum : Evli
Adres : 1625 Sk. No.10 D.16 Bayraklı/İZMİR
Telefon : 530 430 22 76
E-mail : gulhanayaz77@gmail.com

Eğitim:

Önlisans : Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir Meslek Yüksekokulu
Büro Yönetimi ve Sekreterlik (1995-1997)
Lisans : Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü
(1998-2002)
Yüksek Lisans : Ege Üniversitesi Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı
(2014- .....)

İş Deneyimi:

Psikolog : Özel Öz Egem Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
(2003-2010)
Psikolog : Bayraklı Belediyesi (2011- .....)

ÖZET

Kadına yönelik şiddet ülkemizde sıklıkla görülen sorunlardan biridir. Kadınları şiddetten koruma ve bağımsızlıklarını/iyilik hallerini destekleme amacıyla yerel yönetimlere, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı kadın sığınma evleri kurulmuştur. Bu araştırmada kadın sığınma evlerinin Türkiye'de ve dünyadaki tarihsel gelişim süreci feminist hareket çerçevesinde ele alınmıştır.

Bu araştırmanın amacı kadın sığınma evlerinin çalışma prensiplerini ve pratikte hizmetin nasıl yürütüldüğünü aktarmaktır. Ayrıca İzmir ilinde yerel yönetime ait bir kadın sığınma evinden hizmet alan 637 kadının yaş grupları, öğrenim düzeyleri, geliş nedenleri, kurumdan çıkış nedenleri vb. sosyoekonomik verileri incelenmiştir.

Elde edilen bulguların ışığında şiddete uğrayan ya da uğrama riski bulunan kadın ve çocukların sığındıkları kurumlar olan kadın sığınma evlerinin aynı zamanda barınma amaçlı kullanıldığı da görülmüştür. Hizmet alanların çoğunlukla 26-50 yaş aralığında olduğu, öğrenim düzeylerinin düşük olduğu ve sosyal desteklerinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular literatürdeki diğer araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Kadın sığınma evlerinin sayılarının artırılmasının ve hizmetin kadın ve çocukların ihtiyaçlarına yönelik verilmesinin oldukça önemli olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: kadın, sığınma evi, konuk evi, sığınak.

ABSTRACT

Violence against women is a common problem in our country. Women's shelter are founded under local authorities, social services and non profit organisations to protect women from violence and support their independence/well being. In this study, historic progression of in Turkey and in the world is examined under feminist perspective.

The aim of this study is to explain working principles and practices workings of a women's shelters. In this study, socio- economic data such as age groups, education levels, submission and discharge reasons of 637 women who has used the services of a women's shelter under local government in İzmir has been investigated.

In the light of the results, it has been found that the women and children use the women's shelter not only as shelter but also as accommodation. The demographic of the users indicate women who are admitted to shelter are mostly in 26_50 age group, with low education levels and with low social support. These results are in accordance of the other studies in the literature. The importance of increasing of the number of the women's shelter and the service provided for women and children are evident.

Keywords: women, shelter, guesthouse, women's shelter